

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomie**

Komparace platebních systémů a jejich harmonizace v EU

Bc. Alena Rouchalová

Diplomová práce

2012

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Alena Rouchalová**
Osobní číslo: **E10078**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Ekonomika veřejného sektoru**
Název tématu: **Komparace platebních systémů a jejich harmonizace v EU**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude analyzovat a popsat platební systémy v zemích EU s ohledem na jejich harmonizaci.

Práce se zaměří na:

- obecné vymezení platebního styku,
- popis platebních systémů užívaných bankami v ČR,
- harmonizaci platebních systémů v rámci měnové unie,
- komparaci vybraných platebních systémů, jejich výhody, nevýhody, rizika.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty . 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha : Linde, 2005. 681 s. ISBN 80-7201-515-X(brož.).

LACINA, Lubor. Měnová integrace : náklady a přínosy členství v měnové unii . Vyd. 1. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

POLOUČEK, Stanislav. Bankovníctví. Vyd. 1. Karviná : Slezská univerzita, 2005. 389 s. ISBN 80-7248-287-4.

REVENDA, Zbyněk, et al. Peněžní ekonomie a bankovníctví. 4. doplněné vydání. Praha : Management Press, 2005. 627 s. ISBN 80-7261-132-1.

<http://www.ecb.int>

<http://www.europeanpaymentscouncil.org>

<http://www.swift.com>

Vedoucí diplomové práce:
prof. RNDr. Bohuslav Sekerka, CSc.
Ústav ekonomie

Datum zadání diplomové práce: 27. června 2011

Termín odevzdání diplomové práce: 30. dubna 2012

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.

děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Voléjnková, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 28. července 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 20. 4. 2012

Alena Rouchalová

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat panu prof. RNDr. Bohuslavu Sekerkovi, CSc. za vedení mé diplomové práce, za cenné rady a připomínky.

ANOTACE

Předmětem diplomové práce je analyzovat a popsat funkci vybraných platebních systémů v ČR a EU. Nejprve se věnuji obecnému vymezení pojmů platební styk a platební systém, další části jsou již zaměřeny na jednotlivé platební systémy. Poslední část se zabývá komparací vybraných systémů, v nichž chci poukázat na stěžejní rozdíly.

KLÍČOVÁ SLOVA

Mezibankovní platební styk, platební systém, SEPA, TARGET, CERTIS, ABO, SWIFT

TITLE

The Compare of Payment Systems and their Harmonization in the EU

ANNOTATION

The subject of this thesis is to analyze and describe the fiction of selected payment systems in the Czech Republic ant the EU. First, I describe the general definition of the terms of payment and settlement system; other parts are already focused on the individual payment systems. The last part deals with the comparison of selected systems, in which I will point out key differences.

KEYWORDS

Interbank payment system, payment system, SEPA, TARGET, CERTIS, ABO, SWIFT

OBSAH

Úvod	10
1 Obecné vymezení platebního styku	12
1.1 Bezhotovostní platební styk	13
1.2 Platební systém	15
1.3 Rizika platebních systémů	17
2 Platební systémy užívané v ČR	19
2.1 Swift.....	19
2.1.1 Swiftová zpráva	20
2.2 ABO	22
2.3 CERTIS.....	24
2.3.1 Popis systému CERTIS	24
2.3.2 Statistické údaje.....	31
2.4 Harmonizační novela zákona o bankách	38
3 Harmonizace platebních systémů v rámci měnové unie	41
3.1 TARGET.....	41
3.2 Single Euro Payment Area (SEPA)	45
3.2.1 Fáze zavedení SEPA.....	46
3.2.2 Iniciativy bankovního sektoru	49
3.2.3 Základní nástroje SEPA	50
SEPA bezhotovostní úhrady (SEPA Credit Transfer = SCT)	50
SEPA přímé inkaso (SEPA Direct Debit = SDD).....	55
SEPA pro platební karty (SEPA Cards Framework = SCF)	59
Jednotná oblast pro hotovostní služby v eurech (Single Euro Cash Area – SECA)	62
3.2.4 Zabezpečení plateb	63
3.2.5 Zásadní úloha veřejného sektoru při zavádění projektu SEPA	63
3.2.6 Vliv projektu na zainteresované strany	65
3.2.7 Implementace SEPA v ČR	66
4 Komparace TARGET a SEPA	67
Závěr.....	68
Použitá literatura.....	70
Seznam příloh.....	76

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Formy platebního styku	12
Tabulka 2 - Formy klientských účtů	13
Tabulka 3 - Omezená platnost klíčů	27
Tabulka 4 - Časová pásma	27
Tabulka 5 - Vstupní soubory	28
Tabulka 6 - Výstupní soubory	28

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Schéma bankovního převodu	14
Obrázek 2 – Náležitosti bankovního převodu	15
Obrázek 3 – Korespondentský platební systém se vzájemně otevřenými účty	16
Obrázek 4 – Korespondentský platební systém bez vzájemných účtů	16
Obrázek 5 - Clearingový platební systém.....	17
Obrázek 6 - Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v CZK	30
Obrázek 7 - Průběh platby	42
Obrázek 8 - Mapa zemí připojených k TARGET2.....	43
Obrázek 9 – Časové úseky projektu	46
Obrázek 10 - Očekávaná změna struktury plateb po vzniku SEPA	47
Obrázek 11 – Vývoj nástrojů SEPA	50
Obrázek 12 - Model bezhotovostního převodu SEPA.....	51
Obrázek 13 - Model přímého inkasa	58

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu zemí a uživatelů SWIFTu.....	19
Graf 2 - Průměrný denní počet položek v roce 2011.....	32
Graf 3 - Průměrný denní počet položek v roce 2012.....	32
Graf 4 - Průměrný denní počet položek v letech 2008 – 2012	33
Graf 5 - Průměrný denní počet položek v letech 1992 – 2011	34
Graf 6 - Predikce průměrného denního počtu položek do roku 2020	35
Graf 7 - Průměrné denní obraty v letech 2008 – 2012	35
Graf 8 - Průměrné denní obraty v letech 1992 – 2011 v mld. Kč	36
Graf 9 - Predikce průměrných denních obrátů v mld. Kč do roku 2020	37
Graf 10 – Indikátor SEPA SCT	52
Graf 11 – SEPA indikátor SCT – míra používání SCT v zemích eurozóny	53
Graf 12 – SEPA indikátor SCT – míra zavádění mimo eurozónu	54
Graf 13 – Indikátor SEPA SDD	57
Graf 14 – Indikátor SEPA SCF – míra implementace EMV Standardu	61
Graf 15 - SEPA indikátor SCF – vývoj EMV transakcí.....	62

Seznam zkratek

AMOS	Webová aplikace poskytující uživatelům interaktivní přístup k datům ze systému CERTIS
ABO	Automatizované bankovní operace
B2B	Business to Business
BIC	The Bank Identifier Code
CB	Centrální banka
CERTIS	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement system
CERTIS-IS	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement system – informační systém
CERTIS-SPZ	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement systém – system přenosu zpráv
CERTIS-SZD	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement systém – system zabezpečení dat
CLS	Globální systém vypořádání na devizovém trhu
CSM	Clearing and Settlement Mechanism
CÚS	Centrální účetní systém
CZK	The Czech koruna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Rada ministrů financí a hospodářství
EHP	Evropský hospodářský prostor
EMI	Evropský měnový institut
EPC	European Payments Council
EPM	Platební mechanismus ECB
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
FATF	Financial Action Task Force
FIFO	„First in, first out“
FO	Fyzická osoba
IBAN	International Bank Account Number
IRSSP	Integrovaný rozpočtový systém státní pokladny
ISO	International Organization for Standardization

MC	Master Card
MF	Ministerstvo financí
NLF	New Legal Framework
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PIN	Personal identification number
PKI	Public Key Infrastructure
PO	Právnícká osoba
PSD	Směrnice o platebních službách
RIS	Rozpočtový informační systém
RTGS	Real Time Gross Settlement
ŘSD	Řízení státního dluhu
SBČS	Státní banka československá
SCF	SEPA Cards Framework
SCT	SEPA Credit Transfer
SDD	SEPA Direct Debit
SECA	Single Euro Cash Area
SEPA	Single Euro Payments Area
SKD	Systém krátkodobých dluhopisů
SSP	Single Shared Platform
SÚSP	Souhrnný účet státní pokladny
SWIFT	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
TARGET	Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer
VS	Veřejný sektor
XML	EXtensible Markup Language

ÚVOD

Uskutečňování platebního styku je základní služba, kterou banky mohou poskytovat svým klientům. Je to služba, kterou se banky pokoušejí stále zlepšovat, aby uspěly na bankovním trhu a dokázaly vzdorovat silné konkurenci. Oblast platebního styku je proto stále vyvíjena a je posilována její kvalitou. Hnací silou rozvoje nejen platebního styku ale i dalších bankovních služeb je stále se uplatňující vliv globalizace.

V posledních deseti až patnácti letech došlo k výraznému oživení bezhotovostního platebního styku. Podniky a stejně tak i státní instituce byly nuceny postupně nahrazovat hotovostní formu operací za bezhotovostní. Dalším důvodem byl také nárůst počtu peněžních institucí, které se lišily nabídkou bankovních služeb a jejich technickým provedením. Tyto změny byly také podníceny velmi dynamickým vývojem telekomunikačních technologií.

Vlivem principu jednotného trhu EU probíhají již několikaleté tendence společného bankovního trhu. Jednotlivé národní platební systémy se stávají součástí nových evropských platebních systémů a harmonizují se národní právní předpisy s legislativním ustanovením EU. Tyto nové platební systémy mají zajistit jednotný standard bankovních operací, jak na úrovni mezibankovního platebního styku, tak i pro jednotlivé klienty bank.

Cílem mé práce je analýza vývoje a popis funkcí platebních systémů v ČR a harmonizovaných systémů EU a následná komparace vybraných platebních systémů.

V první části práce se zabývám obecným vymezením platebního styku a následně platebního systému.

Druhá část práce je věnována platebním systémům, které jsou používány v České republice. Je tu popsán jejich důvod zavedení, vývoj a popis funkcí. Systému Swift se věnuji jen okrajově, protože je součástí bankovních operací. Dále je popsán systém ABO, který byl předchůdcem mezibankovního platebního systému CERTIS, ten je popsán v širším rozsahu a je provedena i statistická analýza spolu s predikcí budoucnosti vývoje.

Třetí část práce je zaměřena na popis platebních systémů EU, které mají harmonizovat jednotlivé národní systémy Eurozóny. Je popsána funkce TARGET a TARGET2. Stěžejní částí této kapitoly je projekt SEPA neboli Jednotná oblast pro platby v eurech. Popisují jednotlivé fáze zavádění a produkty platebního styku. Snahou tohoto projektu je vytvořit jednotný bankovní trh a odstranit rozdíly mezi přeshraničními a vnitrostátními platbami.

V poslední kapitole se věnuji srovnání platebních systémů TARGET a SEPA, kde chci poukázat na zásadní rozdíly obou systémů.

1 OBECNÉ VYMEZENÍ PLATEBNÍHO STYKU

Platební styk je možné definovat jako vztah mezi plátcem a příjemcem platby, kdy dochází k transferu peněžních aktiv mezi těmito subjekty. Platební styk může být prováděn buď přímo bez prostředníka, nebo mezi subjekty existuje zprostředkovatel, nejčastěji finanční instituce (banka), která zpracovává příkazy klientů, vytváří platební systém ze souborů platebních nástrojů, postupů pro jejich použití a bankovních i mezibankovních platebních a zúčtovacích procedur pro zabezpečení platebních transakcí. Platební styk se v průběhu svého historického vývoje měnil zejména v oblasti spolehlivosti, bezpečnosti a pružnosti. Dnes jej můžeme rozčlenit podle několika kritérií, jak ukazuje tabulka 1.

Tabulka 1 - Formy platebního styku

Kritérium	Forma platebního styku	
Forma peněz	hotovostní	bezhotovostní
Teritorium transakce	tuzemský	zahraniční
Použití doprovodných dokumentů	dokumentární	nedokumentární
Počet bank v transakci	vnitrobankovní	mezibankovní
Smluvní postavení banky	bezzávazkový	závazkový
Předmět platebního závazku	obchodní	neobchodní
Rychlost platby	standardní	expresní

Zdroj: [24]

Nejstarší formou platebního styku je styk hotovostní. Je to pouhé předání hotovostního oběživa bez nutnosti účasti bank. Můžeme sem ale také zařadit částečnou hotovostní formu úhrady např. vklad hotovosti na účet.

K tuzemskému a zahraničnímu platebního styku přibyla v rámci EU další skupina, a to přeshraniční platby, které jsou uskutečňovány mezi dvěma členskými státy.

Dokumentární forma vyžaduje předložení předem specifikovaných průvodních dokumentů, platba nedokumentární formou probíhá jen na základě příkazů (k úhradě či inkasu.).

Vnitrobankovní platební styk probíhá mezi klienty jedné a té samé banky. Mezibankovní styk probíhá prostřednictvím mezibankovního platebního systému s využitím služeb další banky.

Banka při bezzávazkovém platebním styku nevstupuje do platby jinak než jako prostředník a zajišťuje provedení příkazu klienta v případě krytí hotovostí na jeho straně. Závazkový

platební styk znamená pro banku, že na základě předem uzavřené dohody s plátcem vystupuje jako ručitel provedení platby.

Obchodní a neobchodní platební styk se liší tím, zda je předmět platebního závazku podložený obchodním případem.

Standardní forma probíhá podle smluvních podmínek v dohodnutém termínu, kdežto expresní forma je přednostní platbou, která zajišťuje urychlené odepsání peněz z účtu plátce a následné připsání na účet příjemce za mimořádný poplatek. [24]

Pro další zpracování tématu platební systémy bude důležité blíže vymezit pojem bezhotovostní platební styk, proto ostatní formy platebního styku jsou zmíněny jen okrajově.

1.1 Bezhotovostní platební styk

Bezhotovostní platební styk je převod peněz mezi zúčastněnými subjekty zprostředkovaný finanční institucí. Základní podmínkou pro realizaci takového platebního styku je založení klientských účtů na obou stranách transakce. Formy možných účtů ukazuje tabulka 2.

Tabulka 2 - Formy klientských účtů

Forma účtu	Charakteristika
Běžný účet	vkłady a výplaty hotovostí
Úvěrový účet	evidence čerpaného úvěru a jeho splácení
Kontokorentní účet	kombinace běžného a úvěrového účtu, klient čerpá finanční prostředky do výše sjednaného debetního rámce
Vkladový účet	uložení volných finančních prostředků
Depotní účet	evidence cenných papírů v úschově nebo ve správě banky

Zdroj: [24]

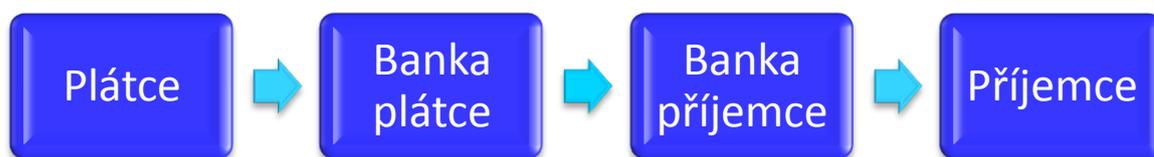
Nejčastější formou je běžný účet, ostatní druhy účtu slouží k poskytování dalších specializovaných bankovních služeb.

Ke zřízení běžného účtu je nezbytné uzavřít mezi bankou a klientem smlouvu o vedení běžného účtu. Touto smlouvou se banka zavazuje zřídit do určité doby účet pro svého klienta ve stanovené měně, přijímat a vyplácet peněžní prostředky a provádět další platební transakce.

Smlouva musí obsahovat (Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách):

- označení majitele účtu
  - obchodní firma či název, sídlo a identifikační číslo, jedná-li se o právnickou osobu (PO)
  - jméno, příjmení, bydliště a rodné číslo, jedná-li se o fyzickou osobu (FO)
- další osoby, které jsou oprávněny nakládat s peněžními prostředky na účtu
- výše úrokové sazby
- podpisové vzory
- platnost smlouvy

Základním nástrojem pro realizaci platebního styku je bankovní převod. Schéma bankovního převodu je znázorněno na obrázku 1.

Obrázek 1 – Schéma bankovního převodu

Zdroj:[24], vlastní úpravy

Plátce dává příkaz své bance, aby na vrub jeho účtu provedla určitou platbu ve prospěch účtu příjemce. Každý bankovní převod obsahuje dvě složky:

1. transfer informací o platbě – informování účastníků o průběhu bankovního převodu a charakteristika prováděné platby¹
2. zúčtování platby – probíhá vlastní účetní převod peněžních prostředků

Obě součásti mohou procházet stejnými informačními kanály, ale pouze v případě, že banka plátce a příjemce mají navzájem otevřeny účty. V opačném případě musí být využita zprostředkující banka, přes kterou je platba zúčtována. [9]

Aby byl bankovní převod proveden bez závažných komplikací, musí být během procesu dodrženy stanovené náležitosti.

¹ pro přenos informací o platbě banky nejčastěji využívají síť SWIFT

Obligatorní	Fakultativní
<ul style="list-style-type: none"> • označení příkazu (k úhradě či inkasu) • bankovní spojení plátce a příjemce • částka platby • měna • podpis výstavce dle podpisového vzoru 	<ul style="list-style-type: none"> • datum splatnosti • doplňující údaje o platbě • označení účelu platby (konstantní symbol, variabilní symbol, specifický symbol)

Obrázek 2 – Náležitosti bankovního převodu

Zdroj:[24], vlastní úpravy

1.2 Platební systém

Zabezpečení platebního styku patří k nejdůležitějším úkolům každé banky v tržním hospodářství. Prostřednictvím platebních systémů realizují banky platební styk, a to na základě příkazů vlastních či svých klientů. Podle zákona č. 284/2009 Sb. o platebním styku se platebním systémem rozumí *systém s jednotnými pravidly, který slouží k provádění, zúčtování nebo vypořádání platebních transakcí.*

Platební systémy se člení ze dvou základních hledisek. Za prvé je můžeme rozdělit podle toho, zda platební transakce probíhá v rámci jedné banky či mezi několika bankami:

- **vnitrobankovní platební systémy** – příjemce a plátce jsou klienti jedné banky, bankovní převod je charakteristický svou rychlostí, spolehlivostí a nízkými náklady
- **mezibankovní platební systémy** – příjemce a plátce jsou klienti různých bank, proto je nezbytné, aby existovalo jisté propojení mezi bankami

Mezibankovní platební systémy mohou být uplatňovány na úrovni národní (mezi bankami v jedné zemi) a na úrovni mezinárodní (mezi bankami různých států).

Druhé členění platebních systémů je na základě jejich vnitřní struktury:

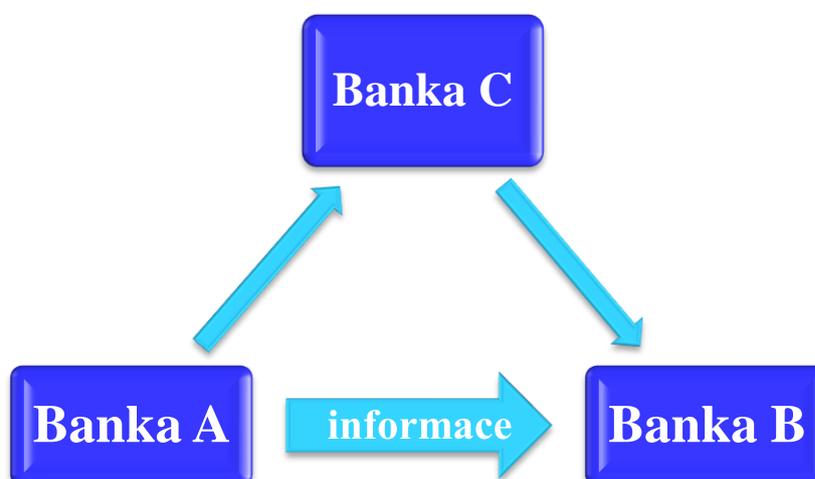
- pevně strukturované systémy

- systémy s volně organizovanou strukturou (**systémy korespondenčních bank**) – znázorněno na obrázcích 3 a 4

Obrázek 3 – Korespondentský platební systém se vzájemně otevřenými účty

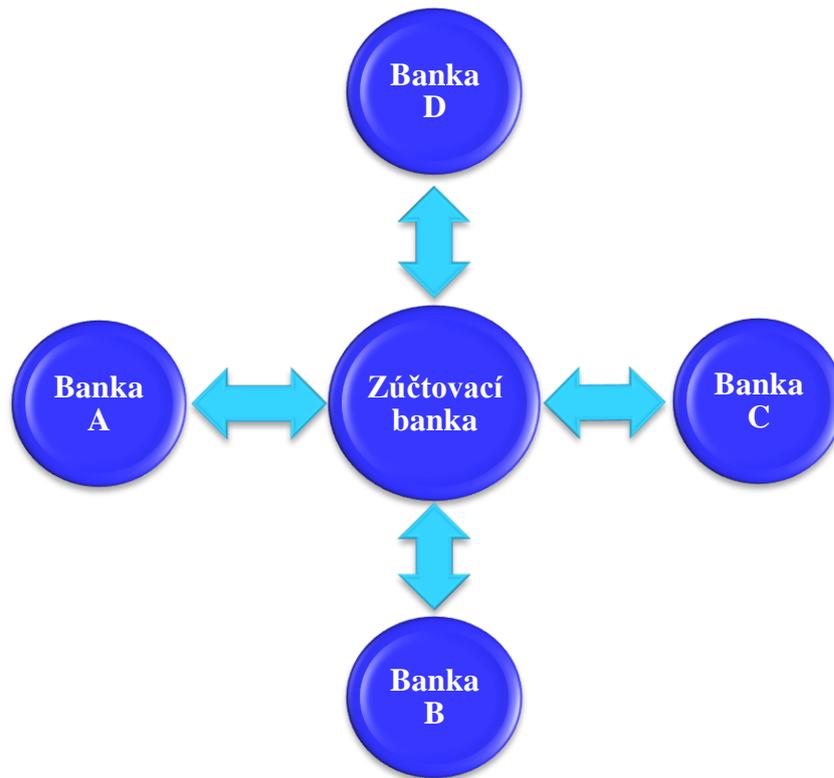
Zdroj: [9]

Obrázek 4 – Korespondentský platební systém bez vzájemných účtů

Zdroj: [9]

Základem **korespondentského platebního systému** jsou korespondenční účty, přes které probíhají platby. Nazývají se **nostro** účet (účet, který má banka otevřen u jiné) a **loro** účet (účet, který banka vede pro jinou). Využívá se především v zahraničním platebním styku. Korespondentská banka vede účet pro danou banku a prostřednictvím převodů mezi těmito účty provádí platební styk. Korespondentské banky zakládají ve svém účetnictví zrcadlové účty k příslušnému nostro účtu vedenému v zahraniční bance tak, aby o zúčtování v zahraničí bylo účtováno v tuzemsku v souladu s účetními zásadami dané banky a dané země. Nostro účet je v bilanci banky účtem aktivním, loro účet se vykazuje na straně pasiv. [9]

Obrázek 5 - Clearingový platební systém

Zdroj: vlastní

Podstatou clearingového platebního systému (obrázek 5) je zúčtovací banka (centrum), jejímž prostřednictvím mohou banky realizovat mezi sebou platební styk. Ostatní banky mají u zúčtovací banky otevřený nostro účet, čímž je vázána menším objemem prostředků, než jak je tomu u korespondentského platebního systému. Clearingový platební systém může být založena na: [24]

- **netto principu** – zúčtovací banka provádí vzájemné zúčtování veškerých plateb za určité období a na konci připíše kladné saldo plateb / sráží záporné saldo z účtu příslušné banky
- **brutto principu** – zúčtovávají se transakce bez vzájemného kompenzování došlých a odchozích plateb a každá platba musí být v okamžiku zúčtování kryta

1.3 Rizika platebních systémů

Rizika, která ohrožují chod platebních systémů, se zvyšují s růstem objemu bezhotovostních plateb. Jedním takovým rizikem je riziko hromadné platební neschopnosti, které vzniká systémovou událostí, a to závažným selháním platebního systému. Vliv na vznik

systémového rizika mohou mít vnější faktory např. transformace ekonomického systému a vnitřní činitelé, např. špatný management bank. Systémové riziko je negativem, které může způsobit újmu nejen klientům dané banky ale i ostatním. Systémová událost způsobí, že daná instituce nebude schopna plnit své závazky, což se prostřednictvím provázanosti systémů přenáší i na další finanční instituce a investiční trhy, jejichž solventnost se tím značně ohrozí. Ohrožena je likvidita a neschopnost splácet úvěry. Nesolventností se v bankovním sektoru posiluje nedůvěra, která způsobí změnu v chování ekonomických subjektů jak na domácí půdě, tak i na mezinárodní úrovni, což se také projeví na hodnocení ratingových agentur.

Od systémového rizika můžeme dojít k riziku likvidnímu, neboli neschopnosti banky dostát svým finančním závazkům, či neschopnost financovat aktiva. Operační riziko hrozí, pokud dojde k pochybení lidského faktoru, nedostatkům v oblasti interních procesů, což souvisí s porušením právních norem a vnitřních směrnic daného systému či samotné banky.

2 PLATEBNÍ SYSTÉMY UŽÍVANÉ V ČR

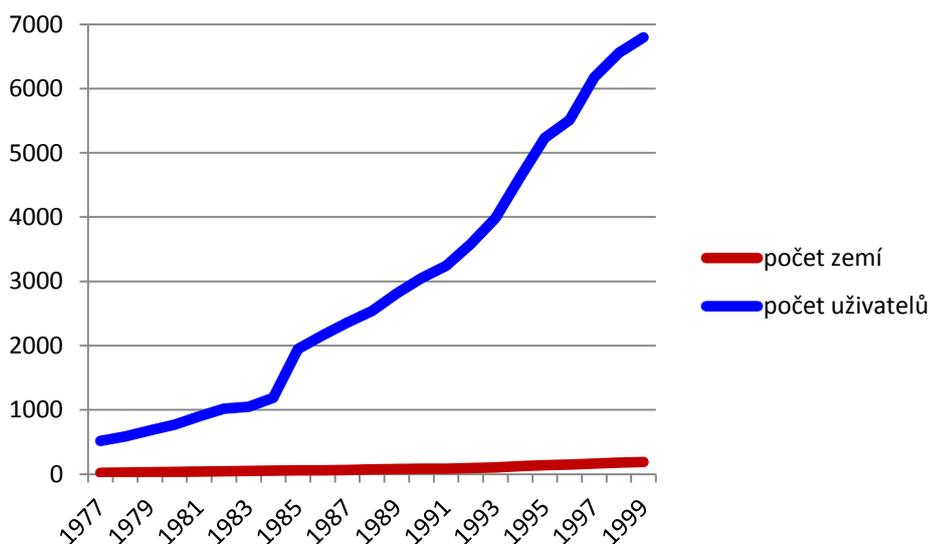
2.1 Swift

Realizace bezhotovostního platebního styku je založena na vzájemném předání dat a informací týkajících se platebních transakcí mezi bankami, jak v národním, tak i mezinárodním měřítku. V minulosti se k zasilání dat platebního styku mezi bankami a ostatními finančními institucemi, hlavně v mezinárodním měřítku, používal dálnopis, dnes se stále více dostává popředí mezinárodní telekomunikační síť SWIFT. [16]

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication = Společnost pro celosvětovou mezibankovní finanční telekomunikaci) je nezávislá družstevní organizace se sídlem v Belgii. Založena byla v roce 1973 skupinou 239 bank z patnácti zemí Evropy a Severní Ameriky a měla zajistit sdílené celosvětové výpočetní a komunikační spojení, společný jazyk pro mezinárodní finanční transakce a umožnit přenos dat mezi bankami a ostatními finančními institucemi. Důraz je kladen především na spolehlivost a bezpečnost. [45]

Swiftová síť se skládá ze dvou operačních středisek, jedno se nachází v Evropě v Leidenu a druhé v USA v New Yorku. Na tato střediska jsou napojena tzv. národní koncentrátoři, tj. regionální zpracovatelé pro jednotlivé členské země nebo regiony.

Největší předností této sítě je širka mezinárodního rozsahu. V dnešní době má SWIFT kolem 9700 uživatelů z 209 zemí světa.

Graf 1 – Vývoj počtu zemí a uživatelů SWIFTu

Zdroj:[46], vlastní úpravy

Kromě širokého mezinárodního rozsahu je další předností i vysoká adaptabilita na potřeby bank a jejich platebních systémů. Právě schopnost rychlého přizpůsobení novým podmínkám umožnila využití této sítě pro platební systémy v rámci evropské měnové unie (např. TARGET). Bankám plynou ze členství ve SWIFTu značné výhody:

- urychlení komunikace s ostatními bankami a finančními institucemi
- snížení nákladů na přenos informací
- zvýšení produktivity zpracování finančních informací díky automatizaci
- snížení rizika při přenosu zpráv
- efektivnější využití vložených prostředků
- přímý přístup k finančním institucím na celém světě

Banka se může stát členem předložením žádosti, která musí být potvrzena centrální bankou (CB) nebo asociací daného státu, zaplacením členského poplatku, napojením se na síť a úspěšným provedením zkušebního provozu. [16]

2.1.1 Swiftová zpráva

Přenos informací se provádí prostřednictvím tzv. swiftových zpráv. Taková zpráva má tvar:

- **x** - kategorie zprávy - označuje účel nebo předmět obchodu, kterého se týká
- **y** - skupina zprávy - popisuje funkci zprávy uvnitř určité kategorie
- **z** - typ zprávy - popisuje specifické detaily určité funkce

Swiftová zpráva se dělí do 11 kategorií:

- 0 – systémové zprávy
- 1 – úhrady klientů a úhrady šeků
- 2 – mezibankovní převody
- 3 – konverze a operace na devizových, peněžních a derivátových trzích

- 4 – inkasa a cash letters
- 5 – operace s cennými papíry
- 6 – drahé kovy a komodity
- 7 – dokumentární akreditivy a záruky
- 8 – cestovní šeky
- 9 – zprávy o zůstatcích, výpisy z účtů, avíza o změnách sazeb, žádosti a přípisy klientů
- X – společné informace (služební, řídicí zprávy)

Typ zprávy popisuje již specifické detaily určité funkce (např. MT 103 – klientský převod, MT 202 – mezibankovní převod).

Obsah swiftové zprávy je uspořádán do 5 bloků, z nichž pouze první je všeobecně povinný, ostatní nepovinné závisí na druhu zprávy. Zprávy se skládají ze záhlaví (první tři bloky), samostatného textu zprávy (čtvrtý blok) a tzv. traileru (pátý blok).

Záhlaví zprávy (header) obsahuje identifikaci odesílající banky nebo finanční instituce, vstupní pořadové číslo zprávy, typ zprávy, prioritu a identifikaci adresáta zprávy.

Text zprávy je složen z polí pevné či proměnlivé délky, které mají standardizované formáty. Pro textovou část je definováno 95 textových polí, která se dělí do 9 skupin.

Trailer obsahuje technické informace o zasílané zprávě (např. zpoždění apod.)

Swiftová adresa (BIC – The Bank Identifier Code) slouží k identifikaci odesílatele a příjemce v záhlaví zprávy a také k identifikaci swiftových bank. BIC byl přijat do Mezinárodní organizace pro normalizaci (ISO). Swiftová adresa se skládá z osmi nebo jedenácti znaků. BIC8 identifikuje finančních nebo nefinanční instituci v dané zemi či lokalitě, BIC11 označuje pobočku instituce: [16]

- kód banky – identifikuje banku pomocí čtyř abecedních znaků
- kód země – identifikuje zemi nebo geografické území, na němž je umístěno sídlo banky nebo jiného konkrétního uživatele
- kód místa – označuje pomocí dvoumístného alfanumerického znaku region nebo město, v němž je umístěno sídlo uživatele
- kód pobočky – je volitelnou součástí zprávy a skládá se ze tří alfanumerických znaků

Abecední seznam kódů bank a SWIFT (BIC) v ČR uvádím v příloze 2 (viz Seznam příloh).

2.2 ABO

ABO systém (automatizované bankovní operace) byl prvním mezibankovním systémem na území ČR, byl zaveden v roce 1980. Hlavním záměrem systému bylo zefektivnění peněžních transakcí a vytvoření bezdokladového systému platebního styku.

Zavádění systému probíhalo ve 3 etapách: [48]

- první etapa započala v roce 1976 ověřováním předávání vstupních a výstupních dat mezi bankou a jejími klienty, později mezi SBČS a ostatními bankami tehdejšího bankovního systému
- od roku 1978 začala druhá etapa transformace zúčtovacího systému banky do systému ABO, jehož základem bylo přidělení nových čísel klientům v nové struktuře a jejichž zavedení bylo nevyhnutelné pro provádění integrace zúčtování mezi peněžními ústavami
- třetí etapa představovala používání nových čísel účtů všemi klienty, předávání zpráv o zúčtování na nových tiskopisech; započal souběh starého dokladového platebního styku s novým bezdokladovým

Jeho využití se ale postupem času stávalo nedostatečným, a tak od rozpadu Československa se pro mezibankovní styk používá výhradně zúčtovací centrum ČNB. [17]

Dnes systém ABO slouží jako systém interního účetnictví a platebního styku ČNB. Již od 80. let 20. stol. poskytuje platební služby organizačním složkám státu (přijímá jejich příkazy a poskytuje výpisy z účtů), předává Ministerstvu financí (MF) denní informace o účtech spadajících do státní pokladny a informace o všech pohybech na těchto účtech a vytváří účetní výkazy pro organizační složky státu dle jejich potřeb. Za účelem řízení likvidity souhrnného účtu státní pokladny (SÚSP) je napojen na systém řízení státního dluhu (ŘSD) MF. Poskytuje souhrnné informace o zůstatku SÚSP a platbách státní pokladny – o došlých platbách, o zaúčtovaných odchozích platbách a o plánovaných odchozích platbách.

Systém regulace jednotlivých účtů státní pokladny pod tento souhrnný účet umožňuje maximálně efektivní hospodaření s peněžními prostředky státu, tj. minimalizaci krátkodobých přebytků investováním na trhu a zajišťování zdrojů v případě přechodného nesouladu příjmů a výdajů.

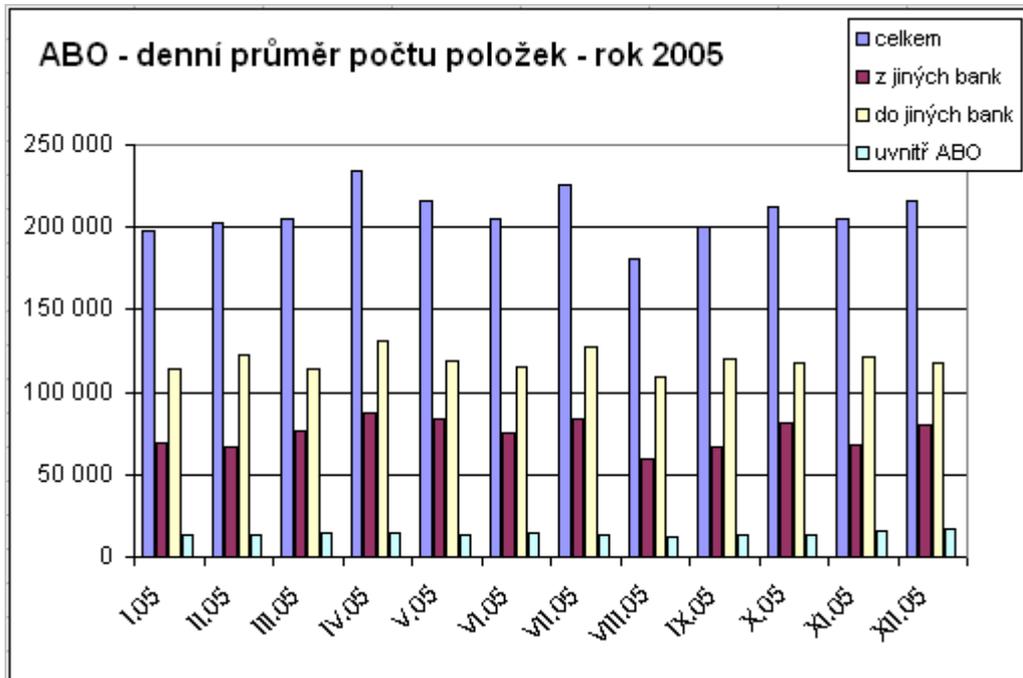
Denní obraty na účtech státní pokladny dosahují několika mld. Kč, ale konečný zůstatek souhrnného účtu státní pokladny se pohybuje okolo 7 mil. Kč.

System ABO je vyvíjen ČNB. Denní informace o účtech a pohybech na nich jsou předávány MF od února 1995. Ke stejnému datu byla zavedena i regulace příjmových a výdajových účtů a jejich promítání do SÚSP. Koncem 90. let bylo výrazně rozšířeno elektronické předávání klientských příkazů zajištěné elektronickým podpisem a elektronické předávání výpisů klientům.

V srpnu 2006 byl uveden do provozu systém elektronického bankovníctví ABO-K Internetové bankovníctví. V říjnu 2006 byl následně zprovozněn také systém ABO-K Rozpočtové limity umožňující správce rozpočtových kapitol předávat pokyny k nastavování rozpočtových limitů interaktivně přes internet a poskytující jim on-line informace o rozpočtových limitech na účtech spadajících do jejich kapitoly.

ČNB svůj systém rozvíjí v návaznosti na vývoj Integrovaného rozpočtového systému státní pokladny (IRSSP). ABO je také aplikačně napojen na subsystemy IRSSP – na Rozpočtový informační systém (RIS) a Centrální účetní systém (CÚS).

ABO systém denně zpracovává průměrně 225 000 plateb, z nichž asi třetinu tvoří platby, které jsou příjmy státní pokladny a zhruba polovinu tvoří výdajové platby státní pokladny. Větší část výdajových plateb tvoří důchody a další sociální platby. [2]

Zdroj: [1]

2.3 CERTIS

2.3.1 Popis systému CERTIS

CERTIS (Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement systém) je mezibankovní zúčtovací centrum, které při převodu peněz musí banka plátce použít, pokud má příjemce účet vedený u jiné banky. CERTIS zahájil provoz v rámci Státní banky československé (SBČS) dne 8. března 1992. Po rozdělení Československa zůstal stávající systém v nově vytvořené České národní bance (ČNB), zatímco na Slovensku bylo vytvořeno zcela nové zúčtovací centrum. Vznik systému a jeho provozování, a práva a povinnosti účastníků se řídí zákonem o platebním styku. [25]

Základní principy, na kterých je CERTIS založen, jsou následující: [32]

- brutto vypořádací princip v reálném čase (Real Time Gross Settlement – RTGS)
- vypořádání mezibankovních plateb v českých korunách bez ohledu na částku i bez ohledu na to, zda tyto platby byly iniciovány přímo příkazem klienta banky nebo nepřímo jako výsledek karetních operací, případně operací na burze
- vypořádání v penězích CB probíhá na stejných účtech vedených ČNB, které zároveň slouží i jako účty povinných minimálních rezerv (2% z depozit k 31. 12. 2007)
- přímá účast bank a úvěrních a spořitelních družstev
- přímé bilaterální vztahy mezi centrálou dané banky, úvěrního a spořitelního družstva a CERTIS
- neodvolatelnost položek akceptovaných systémem
- zpracování různých typů transakcí
- nekryté platby nejsou ani realizovány ani odmítnuty, ale drženy ve frontě
- na účtech mezibankovního platebního styku není povoleno debetní saldo
- ČNB poskytuje bankám, které jsou klienty SKD² bezúročný plně kolateralizovaný vnitrodenní úvěr formou zastavených cenných papírů s cílem zajistit dostatečnou likviditu (závisí na aktivitě banky, která jej může libovolně snižovat či navyšovat od zahájení do účetního do jeho ukončení)
- ČNB poskytuje bankám plně kolateralizovaný úvěr přes noc (pokud není vnitrodenní úvěr splacen bankami do konce účetního dne systému CERTIS, cenné papíry jako

---

² SKD = systém krátkodobých dluhopisů provozovaný ČNB, zajišťuje samostatnou evidenci (registr) cenných papírů a vypořádací systém obchodů s cennými papíry vedenými v této evidenci.

zástava pro vnitrodenní úvěr jsou přesunuty jako zástava pro úvěr přes noc = overnight úvěr)

Přímými účastníky mezibankovního platebního styku mohou být banky, které mají povolení působit jako banka, dále pak pobočky zahraničních bank a od roku 2005 na základě novelizace zákona o ČNB i spořitelní a úvěrní družstva. Systém komunikuje pouze s centrály jednotlivých bank; k tomuto vede ČNB každé bance pouze jeden účet mezibankovního styku. Tento účet je veden v českých korunách a příkazy k převedení finančních prostředků provádí ČNB na základě instrukcí účastníků. Druhou skupinou účastníků jsou tzv. přidružené systémy. Tito účastníci mají zvláštní status, který jim je přidělen na základě bilaterální smlouvy s ČNB tzv. „**status třetí strany**.“ Jedná se o finanční instituce, které nejsou bankami, ale hrají významnou roli na trhu, např. zajišťují vypořádání cenných papírů nebo vykonávají činnost clearingových středisek pro platební karty. Tyto třetí strany nemají u ČNB vedený účet mezibankovního platebního styku, ale mohou předávat příkazy k převodům mezi přímými účastníky. Každý účastník má přidělen identifikační kód, který přiděluje ČNB a uveřejňuje je v Seznamu účastníků systému. Přímí účastníci mají identifikační kód shodný s kódem platebního styku v ČR. [30]

Žadatel se stává účastníkem systému CERTIS dnem nabytí účinnosti smlouvy o účasti v platebním systému uzavřené mezi ním a ČNB. ČNB jej k tomuto dni označí za účastníka systému od Seznamu účastníků CERTIS. Účast v systému zaniká dnem, ke kterému zaniká smlouva o účasti v platebním systému. Účast může být ukončena: [33]

- po vzájemné dohodě obou smluvních stran
- výpovědí smlouvy o účasti v platebním systému ze strany účastníka s čtrnáctidenní výpovědní lhůtou
- výpovědí smlouvy o účasti v platebním systému ze strany provozovatele (výpověď nabývá účinnosti dnem jejího doručení účastníkovi systému), pokud účastník:
  - přestal splňovat podmínky účasti v systému CERTIS
  - porušuje soustavně nebo závažným způsobem poruší smlouvu o účasti v platebním systému
  - po dobu jednoho roku bez udání důvodu nevyužívá služeb systému CERTIS

Transakce, které CERTIS zpracovává, se dělí na: [29]

- úhrady

- inkasa
- opravné zúčtování (storna úhrad)
- transakce přidružených systémů
- informační a kontrolní položky

Úhrady jsou rozlišeny podle priorit:

- s nízkou prioritou
- s vysokou prioritou
  - bankovní prioritní transakce
  - klientské prioritní transakce – musí být připsány na účet příjemce ten samý den, kdy byla částka odečtena z účtu plátce

*CERTIS obsahuje několik systémů zabezpečení své provozuschopnosti. V říjnu 1996 byly úspěšně dokončeny závěrečné ověřovací testy nového projektu zálohování celého systému v reálném čase pracující na principu on-line zálohy prostřednictvím optických disků. Na začátku roku 1999 byl uveden do provozu nový informační systém **CERTIS-IS**. Ten poskytuje účastníkům informace o všech pramenech zpracování, včetně zůstatků na účtech mezibankovního platebního styku, jednotlivých platbách a dalších operačních aspektech. Informační systém je založen na extranetové technologii využívající šifrovací a rozlišovací znaky. V roce 2001 začaly svůj provoz další dva subsystémy, jejichž náplní bylo zabezpečení dat (**CERTIS-SZD**) a zabezpečení přenosu zpráv (**CERTIS-SPZ**). Systém zabezpečení dat (SZD) je založený na bázi PKI (infrastruktura veřejných klíčů), kde funkci certifikační autority vykonává ČNB. Systém přenosu zpráv umožňuje automatické předávání a zpracování dat bez zásahu operátora.[27]*

SZD je navržen v souladu se standardy ISO-OSI. SZD sestává z: [47]

- kořenové certifikační autority (RCA)
- lokální certifikační autority (LCA)
- jednotlivých kryptografických systémů – provozovatele a účastníků

RCA certifikuje pouze lokální CA provozované provozovatelem. LCA certifikuje veřejné klíče uživatelů SZD. SZD umožňuje existenci více různých LCA, ale u provozovatele bude existovat pouze jedna. Každý certifikát vydaný certifikační autoritou je v SZD jednoznačně určen jménem a pořadovým číslem. Všechny klíče mají omezenou platnost, kterou uvádí tabulka

Tabulka 3 - Omezená platnost klíčů

Kořenová certifikační autorita	3 roky + 10 dní
Lokální certifikační autorita	2 roky + 7 dní
uživatel	1 rok + 5 dní

Zdroj: [47]

Účetní den CERTISu začíná cca v 17 hod. předchozího pracovního dne (D-1) a končí v 16 hod. následujícího pracovního dne (D). Vstupní datové soubory jsou zařazovány prostřednictvím systému AMOS nebo Systému přenosu zpráv (SPZ) do časových pásem uvedených v tabulce 4. Pokud není možné AMOS nebo SPZ použít, lze předat datové soubory na standardizovaném fyzickém nosiči (CD, DVD, USB flash disk) či prostřednictvím internetu. [5]

Tabulka 4 - Časová pásma

I. pásmo	Od 17 (D-1) do 07 hod. dne D
II. pásmo	Od 07 do 12 hod. dne D
III. pásmo	Od 12 do 13 hod. dne D
IV. pásmo	Od 13 do 14 hod. dne D
V. pásmo	Od 14 do 15 hod. dne D
VI. pásmo	Do 15 do 16 hod. dne D

Zdroj: [5], vlastní úpravy

Náležitosti datových souborů [20]

1. Jméno datového souboru má tvar RRRMMDD_XXX_NNNNNN
  - a. RRRMMDD je datum účetního dne, ve kterém má být vstupní datový souhlas zpracován, resp. ve kterém byl výstupní datový soubor vytvořen
  - b. XXXX je numerický identifikační kód účastníka
  - c. NNNNNN je číslo datového souboru
2. Datový soubor může být nešifrovaný nebo ve formě zašifrované a podepsané zprávy
3. Ke každému datovému souboru, který byl předán prostřednictvím určitých nosičů či internetu, musí být vyhotovený i potvrzovací dopis, opatřený razítkem a podepsaný dvěma osobami uvedenými v podpisových vzorech účastníka systému

4. Nešifrované datové soubory jsou zajištěny miniaturou hashovací³ funkce RIPEMD160

Jednotlivé typy datových souborů jsou označeny číselným kódem. Typ souboru je určen prioritou, způsobem zabezpečení, přenosovým médiem a maximálním počtem položek ve výstupním souboru nebo maximální velikostí vstupního souboru.

Tabulka 5 - Vstupní soubory

Název	Max. velikost vstupního souboru	Kód typu souboru	
		neprioritní	prioritní
Ruční – hash	20 MB	03	53
Ruční – šifrovaný	20 MB	13	63
SPZ	10 MB	23	73
AMOS	10 MB	33	83

Zdroj: [20], vlastní úpravy

Tabulka 6 - Výstupní soubory

Název	Max. počet položek výstupního souboru	neprioritní		prioritní	
		hash	šifr	hash	šifr
Ruční malý – hash/šifrovaný	5 000	01	11	51	61
Ruční velký – hash/šifrovaný	50 000	02	12	52	62
SPZ malý	5 000	21		71	
SPZ velký	30 000	22		72	
AMOS	30 000	23		82	

Zdroj: [20], vlastní úpravy

³ Hashovací (hašovací) funkce je matematická funkce (algoritmus), jsou nástrojem moderní kryptologie a slouží k transformaci vstupních řetězových znaků o libovolné délce na relativně malý řetězec čísel s pevnou délkou, tzv. otisk, miniatura, fingerprint či hash. Unikátními vlastnostmi kvalitní hashovací funkce jsou jednosměrnost, tzn., že k ní neexistuje inverzní algoritmus, tedy nelze jednoznačně najít text, ze kterého byl otisk vypočítán; a bezkoliznost, tzn., že bychom neměli být schopni najít k jednomu textu, u kterého známe otisk, druhý text se stejným otiskem.

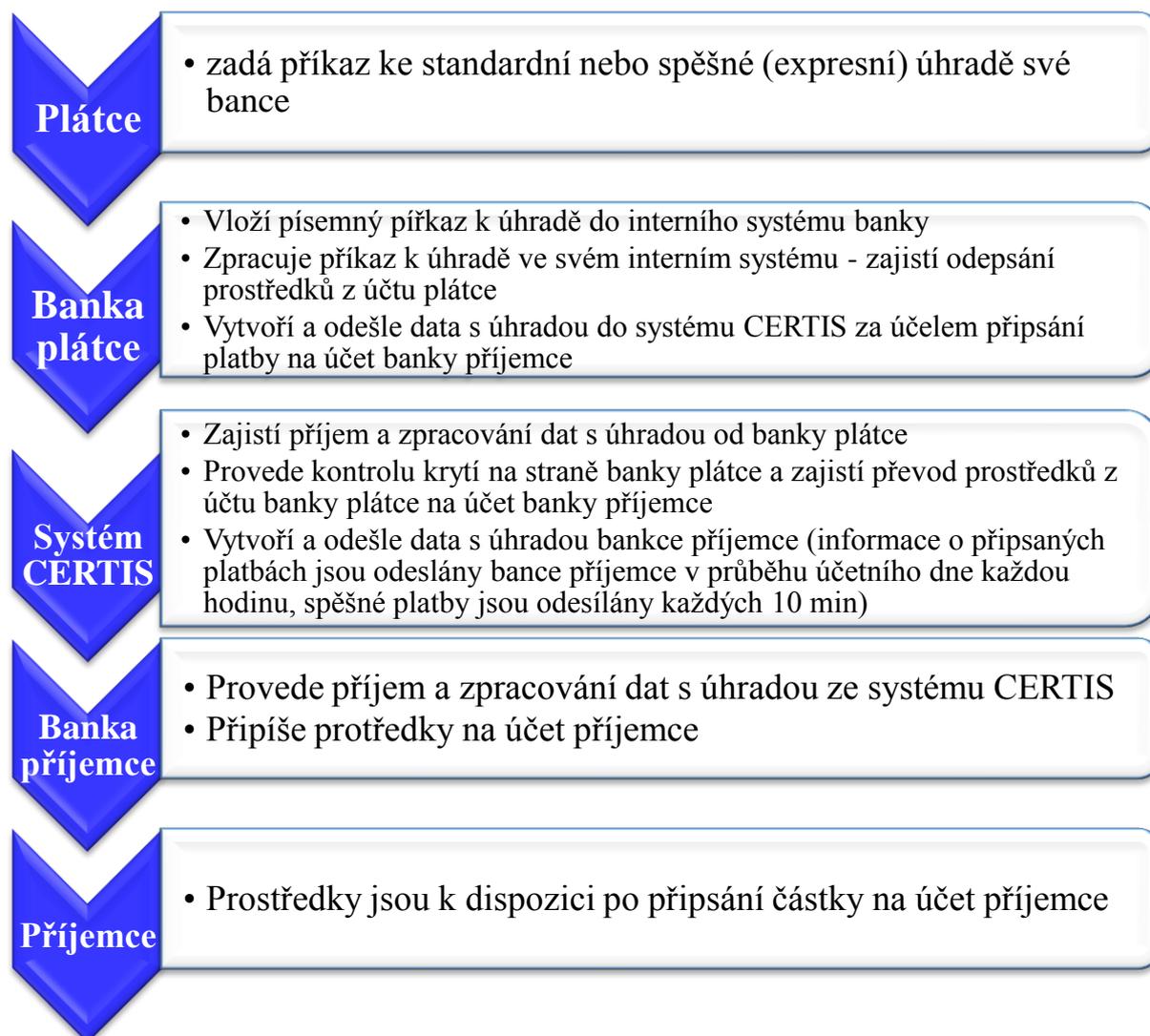
Typ výstupního datového souboru je v systému CERTIS nastaven podle požadavků účastníka. Pokud účastník přejde na přebírání výstupních datových souborů ze systému AMOS a soubory mu nebudou zasílány přes SPZ, je povinen data ze systému AMOS přebírat. Výstupní datové soubory jsou v systému AMOS k dispozici 10 kalendářních měsíců.

Systém CERTIS provádí převody peněžních prostředků mezi účastníky systému a jejich zúčtování v reálném čase na účtech vedených v ČNB. Příkazy přijaté systémem jsou zúčtovány podle časového pořadí a podle priority. Platba je provedena pouze v případě, že plátcem má dostatek prostředků na provedení transakce (na účtech mezibankovního platebního styku není povoleno debetní saldo). V opačném případě je platba přesunuta do tzv. „zadržené fronty“, o čemž danou banku informuje systém CERTIS-IS. V případě, že se bance nepodaří zajistit potřebné prostředky pro provedení transakce do konce účetního dne, je platební příkaz v „zadržené frontě“ systémem odmítnut a vrácen dotčené bance.

Po 12 hodině se vedle standardního způsobu účtování aktivuje mechanismus bilaterálního započtení. Systém vyhledává v zadržené frontě protisměrné dvojice příkazů stejné priority, tzn., že systém má provést dvě transakce mezi přímými účastníky, kteří jsou v prvním případě plátcem a příjemcem, a v druhém případě jsou jejich role opačné. Oba takové příkazy jsou ze zadržené fronty zúčtovány, pokud ten účastník, který je povinen uhradit vyšší částku, má na svém účtu platebního styku dostatek prostředků na uhrazení rozdílu mezi částkami obou příkazů. [26]

Banky mohou získat dostatečné krytí: [26]

- prostřednictvím platby z jiné banky
- půjčkou na peněžním trhu
- formou plně kolateralizovaného vnitrodenního úvěru od ČNB
- formou plně kolateralizovaného overnight úvěru od ČNB

Obrázek 6 - Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v CZK

Zdroj:[35], vlastní úpravy

Poplatky za zpracování plateb jsou stanoveny v návaznosti na skutečné náklady operací systému. Stejně tak jako harmonogram účetního dne, tak i ceny služeb byly za dobu existence několikrát měněny. Cílem bylo hlavně zvýšit přesnost uzávěrky každého účetního dne a prodloužit provozní hodiny. Protože systémem denně prochází velké množství transakcí (cca 1 500 000 transakcí za hodinu) jsou současné poplatky nastaveny tak, že jejich cena je na začátku účetního dne velmi nízká (0,15 Kč), naopak na konci účetního dne může cena za položku dosahovat až 100 Kč. Tento způsob uspořádání poplatků nutí účastníky, aby veškerá data předávali systému co nejdříve. Tím se snaží ČNB předcházet zahlcení systému. Pro banky s vyšším objemem transakcí jsou poskytovány slevy za zpracování v závislosti na

počtu zpracovaných položek v měsíci, např. 0,04 Kč pro objem nad 250 000 transakcí, 0,08 Kč pro objem nad 2,5 mil. transakcí a 0,12 Kč pro objem nad 5 mil. transakcí. [28]

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, stanovuje ČNB povinnost připravit se na krizové situace, konkrétně sestavit krizový plán v oblasti měnové politiky a bankovníctví a spolupracovat s ministerstvy při zpracovávání jejich krizových plánů. Cílem krizového plánu je příprava ČNB na řešení mimořádných událostí, které mohou narušit integritu ČNB a destabilizovat výkon finančního trhu ČR. Součástí krizového plánu je také havarijní plán CERTIS, který stanovuje procedury při řešení jednotlivých havarijních situací v informačním systému CERTIS. Kladen je důraz na možnost obnovy systému v lokalitě záložního pracoviště, které je dostatečně vzdálené a nepodléhá stejným hrozbám jako primární pracoviště. Havarijní plán je neustále upravován podle periodicky prováděných testů za účasti všech uživatelů. [31]

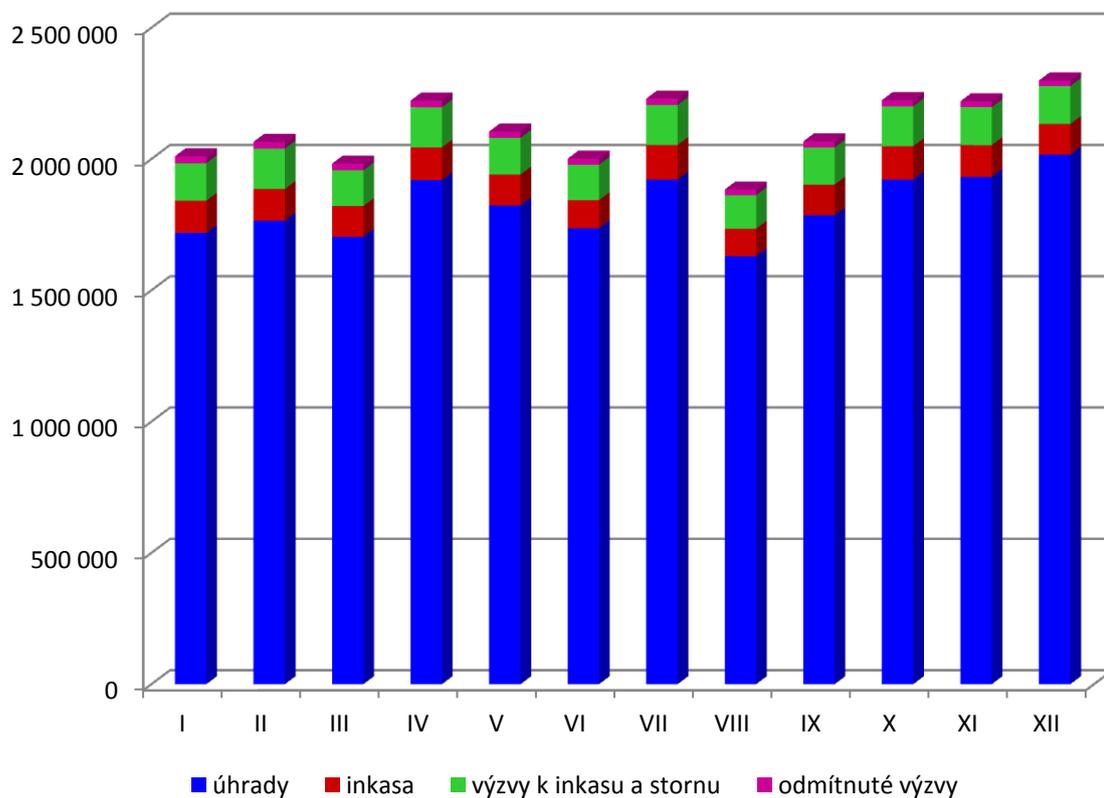
V roce 2005 byl zahájen projekt CERTIS2, jehož hlavní cíle byly: [50]

- převod jádra stávajícího systému na novou platformu se zachováním stávajících funkcí
- snížení nákladů na provoz systému
- zavedení nových funkcí, které souvisejí s přípravou na připojení k systému TARGET2

Nový systém byl spuštěn 1. listopadu 2006 a už začátkem roku 2007 byly sníženy poplatky placené účastníky systému.

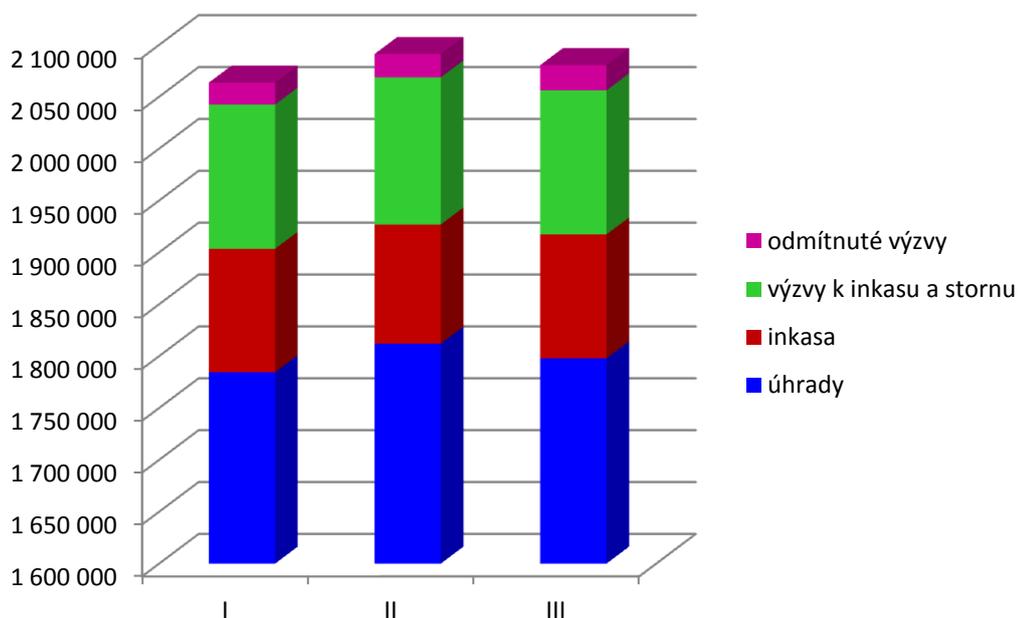
2.3.2 Statistické údaje

V roce 2011 zpracovalo zúčtovací centrum ČNB celkem 490,2 mil. položek v celkové hodnotě 134 909 mld. Kč. Průměr činil 1,94 mil. položek denně. Průměrná denní hodnota položek činila 533,2 mld. Kč.

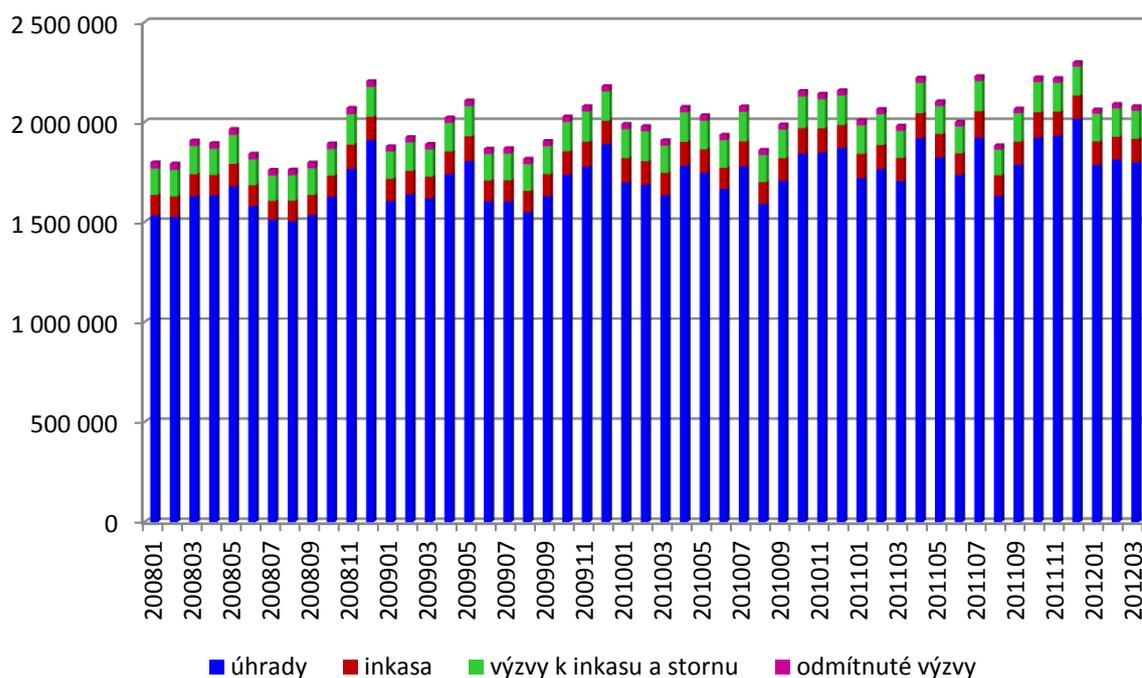
Graf 2 - Průměrný denní počet položek v roce 2011

Zdroj: [44], vlastní úpravy

Graf 3 - Průměrný denní počet položek v roce 2012

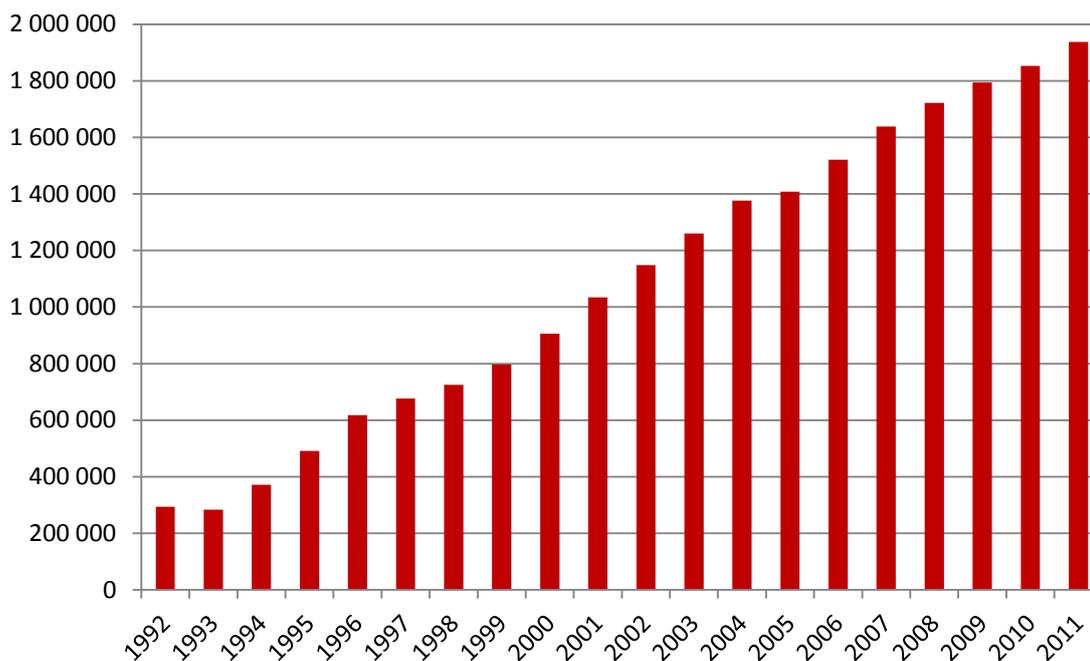
Zdroj: [44], vlastní úpravy

Graf 4 - Průměrný denní počet položek v letech 2008 – 2012

Zdroj: [44], vlastní úpravy

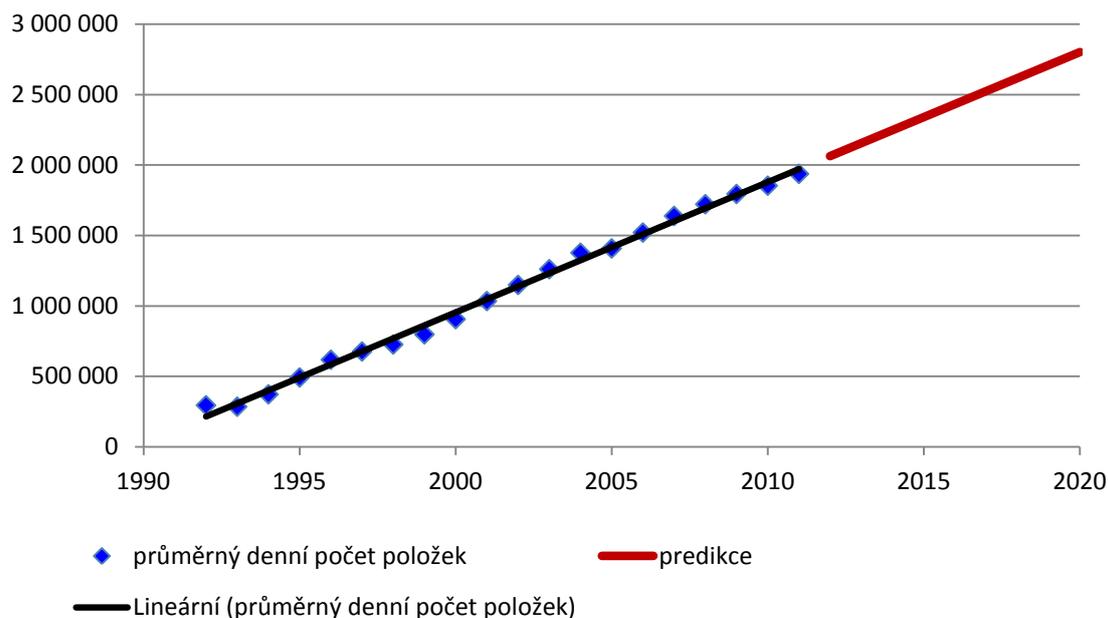
Na grafech 2, 3 a 4 jsou znázorněny průměrné denní položky v jednotlivých letech. Protože jsou údaje v grafu 4 uváděné v rámci měsíců, není růstový trend až tak příliš patrný, jako na grafu 5. V roce 2008 počet položek nedosahoval ještě 2 mil., ale v roce 2011 už je hranice 2 mil. překročena téměř ve všech měsících. Lze si také povšimnout, že nejvyšší počet transakcí je vždy k posledním dvěma měsícům daného roku.

Graf 5 - Průměrný denní počet položek v letech 1992 – 2011

Zdroj: [44], vlastní úpravy

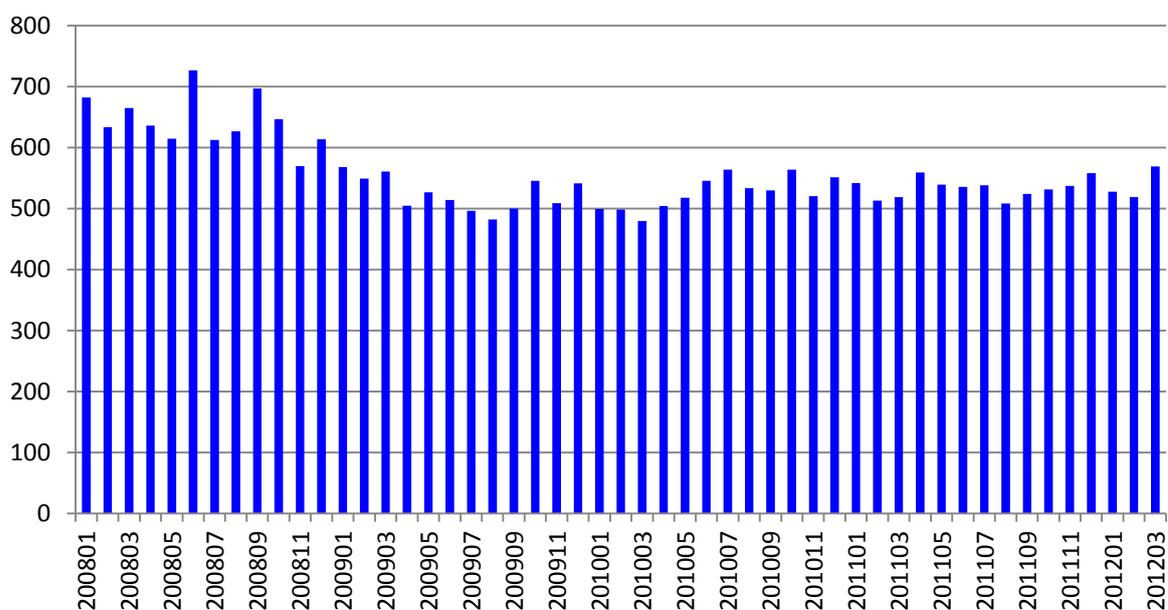
Na grafu 5 je jasně patrné, že od roku 1994 přetrvává neustále rostoucí tendence provedených transakcí přes systém CERTIS. Od začátku 90. let docházelo k transformaci ze systému s jedinou monobankou na dvoustupňovou bankovní soustavu. Systém CERTIS započal svou činnost začátkem roku 1992, tudíž do roku 1994 můžeme toto období nazvat jakési přechodové, kdy se komerční banky přizpůsobovaly těmto změnám. Dále bych tento rostoucí trend přisoudila i rozvoji nových technologií využívaných v bankovníctví. Rostoucí trend v počtu položek nebyl ani příliš ovlivněn možností, že platby mezibankovního platebního styku mohou být zajištěny více platebními systémy a ne pouze zúčtovacím centrem ČNB, jak uvádí zákon č. 124/2002 Sb., o platebním styku.

Graf 6 - Predikce průměrného denního počtu položek do roku 2020

Zdroj: [44], vlastní úpravy

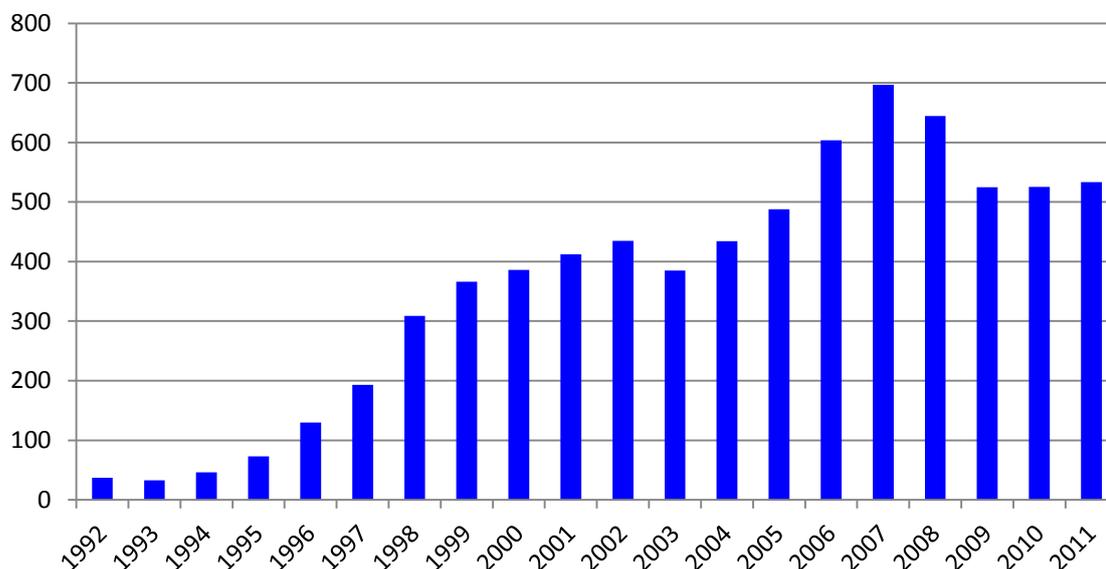
Na grafu 6 je znázorněn odhad průměrného denního počtu položek, který byl proveden na podkladě grafu 5. Vývoj předchozích let má lineární průběh, na základě toho byla provedena predikce do roku 2020. Za předpokladu současných a neměnných podmínek by průměrný denní počet položek v roce 2020 mohl činit cca 2,7 mil.

Graf 7 - Průměrné denní obraty v letech 2008 – 2012

Zdroj: [44], vlastní úpravy

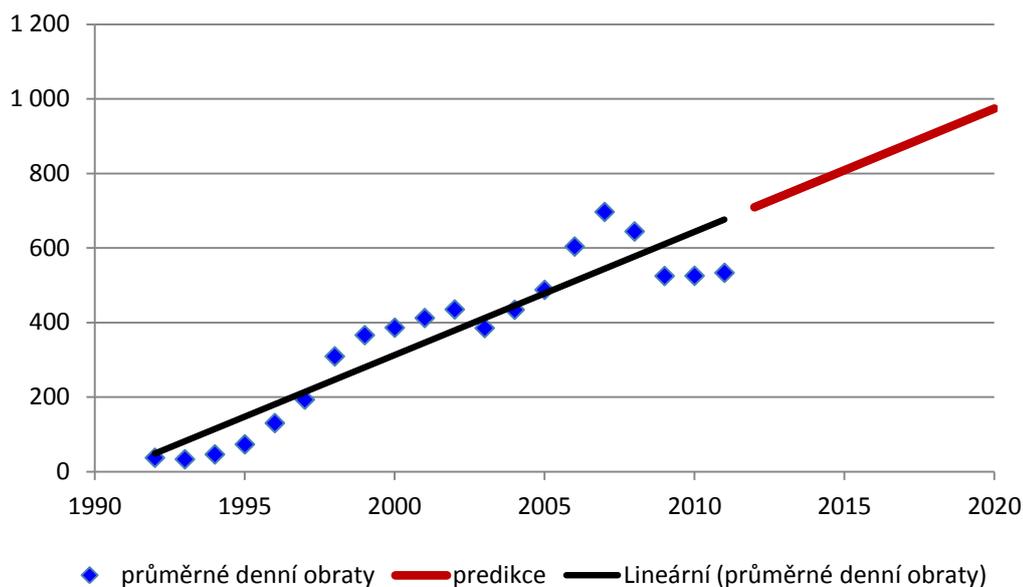
Na grafu 7 je patrný pokles obrátů od roku 2008, který je způsoben finanční krizí. Daleko lépe tento pokles ale vyjadřuje následující graf, který je prezentován v ročních hodnotách.

Graf 8 - Průměrné denní obraty v letech 1992 – 2011 v mld. Kč

Zdroj: [44], vlastní úpravy

Na grafu 8 si můžeme všimnout stejného průběhu růstu obrátů od roku 1994, jak tomu bylo u počtu položek na grafu 5. Ovšem růstový trend je porušen v roce 2003 a v roce 2008. Pokles v roce 2008 je způsoben přicházející finanční krizí. Při srovnání grafů 8 a 5 si ale můžeme všimnout, že pokles obrátů nijak zvlášť neovlivnil počet transakcí, který byl stále rostoucí, avšak v nižších hodnotách.

Graf 9 - Predikce průměrných denních obrátů v mld. Kč do roku 2020

Zdroj: [44], vlastní úpravy

Na grafu 9 je provedena predikce vývoje průměrných denních obrátů, data byla predikována na podkladu grafu 8. Trend minulého vývoje jsem zvolila opět lineární, protože nejlépe odpovídal hodnotám, které kolísají kolem trendu. Opět za předpokladu současných a neměnných podmínek by průměrný denní obrat v roce 2020 mohl činit necelých 1000 mld. Kč.

U obou predikovaných hodnot je zaznamenán růstový trend. Domnívám se, že bankovníctví je odvětvím silného technologického pokroku a veškeré finanční instituce se snaží využívat moderních telekomunikačních systémů. Cílem tohoto snažení je snižovat náklady pro danou instituci, ale také nabízet atraktivní bankovní produkty. Samozřejmě, že existuje jistá nedůvěra k bankovním službám, když jim klienty svěřují své peněžní prostředky. Ale vlivem doby, ve které žijeme, kdy veškeré systémy procházejí elektronizací a automatizací, tak jsou i ti největší odpůrci bank nuceni přijmout a využívat minimum z bankovních služeb.

2.4 Harmonizační novela zákona o bankách [11]

V březnu roku 2002 byla Senátem schválena harmonizační novela zákona o bankách. Novela je velmi rozsáhlá. Její příprava probíhala ve spolupráci s odborníky z Bruselu a jejím hlavním cílem je sladění zákona o bankách s bankovními směrnici Evropských společenství.

*Nejpodstatnější změnou je zakotvení **bankovního dohledu** na konsolidovaném základě neboli konsolidovaného dohledu, což je nezbytný krok k zajištění harmonizace se směrnicí ES o dohledu nad úvěrovými institucemi. Banky jsou nejčastěji členy finančních skupin, mají své dceřiné společnosti a jsou jinými společnostmi ovládány. Je zřejmé, že tyto různě spřízněné společnosti mohou vyvolat poruchy ve fungování samotné banky. Proto účelem konsolidovaného dohledu je ochrana banky nebo bank, které jsou součástí konsolidačních celků, před riziky, jimž jsou vystaveny z důvodu účasti v těchto skupinách. Jsou stanoveny obezřetnostní pravidla na konsolidovaném základě, je vymezena povinnost předkládat regulátorovi konsolidované výkazy a regulátor je oprávněn ukládat velmi citelné sankce za porušení.*

*V novele je respektován princip tzv. **jednotné bankovní licence**. To znamená, že po vstupu naší země do EU nebudou k výkonu některých činností udělovány bankovní licence pobočkám bank ze zemí EU a ty budou moci podnikat na našem území na základě licence udělené zahraniční bance v jejím domovském státě. Stejná výhoda plyne i pro pobočky tuzemských bank podnikajících prostřednictvím pobočky v některé z členských zemí EU. Součástí principu jednotné bankovní licence je také princip výkonu bankovního dohledu domovským státem.*

*Bankovní směrnice kladou velký důraz na **obezřetné podnikání bank**. Vlivem globalizace vykonávají banky svou činnost výrazně přes hranice jednotlivých států. Stanovení pravidel bezpečného provozu a kontrola dodržování je svěřena v každém státě konkrétnímu regulátorovi a nemá tedy nadnárodní charakter. Proto bylo třeba nastavit pravidla spolupráce mezi jednotlivými regulátory, stanovit příslušnost regulátorů v konkrétních případech, kdy podnikání banky přesahuje hranice domovského státu, jakož i možnost bankovního dohledu cizího státu požádat bankovní dohled ČNB o provedení dohlídky na místě. Cílem takové výpomoci mezi orgány bankovního dohledu různých zemí je zlevnění a zefektivnění výkonu bankovního dohledu. S touto spoluprací souvisejí i požadavky dodržování mlčenlivosti orgánů bankovního dohledu. Průlom mlčenlivosti jsou stanoveny*

taxativně⁴ a orgán bankovního dohledu nesmí informace poskytnout jiným orgánům nebo pro jiné účely, než stanoví zákon.

Novela výrazným způsobem **usnadňuje tok informací** o klientech mezi bankami navzájem. V zákoně je nově zakotveno vytvoření informační databáze, jejímž provozovatelem bude ČNB. Databáze bude sloužit k vzájemnému informování bank o záležitostech vypovídajících o bonitě a důvěryhodnosti klientů. Údaje do databáze budou bankami a pobočkami zahraničních bank poskytovány povinně. Zákon umožní, aby do informační databáze měly přístup i další osoby, jejichž výčet je stanoven zvláštním zákonem.

Oblast **pojištění vkladů** je novelou dotčena jen minimálně. Důvodem je, že hlavní blok harmonizačních ustanovení v této oblasti byl přijat již před rokem. V této novele je jen pouhé doladění této problematiky. Novinkou je možnost pojištění u Fondu pojištění vkladů pro pobočky bank ze zemí EU. Jde zpravidla o pobočky ze zemí, které nemusejí zabezpečit pojištění do limitu 20 000 Eur. V zákoně je též nově promítnut požadavek této směrnice zakazující využívat rozdílů v systémech pojištění pohledávek vkladů v reklamě.

Důležitým ustanovením této novely je **ukončení existence vkladních knížek na doručitele**. Veškeré vkladové vztahy potvrzené vkladními knížkami na doručitele se ruší ke dni 31. prosince 2002. Právo vkladatele na výplatu zůstatku zrušeného vkladu se promlčí uplynutím doby 10 let. Oponenti tohoto řešení tvrdí, že nejde o požadavek bankovních směrnic, nicméně náš stát má i určité závazky vůči OECD, v jehož rámci funguje orgán zaměřený na boj proti praní špinavých peněz zvaný FATF (Financial Action Task Force), který má velmi účinné sankce proti státům, které své závazky neplní. V prvním stupni sankce jsou státy zařazeny na černou listinu, potom mohou v případě nepřijetí rychlé nápravy následovat další opatření, které mohou státu způsobit značné nepříjemnosti, nemluvě o mezinárodní ostudě.

Velmi důležitou debatou v senátních výborech a následně i v plénu Poslanecké sněmovny byl pozměňovací návrh přinášející bankám určité úlevy z naddimenzovaných požadavků zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Ten je mnohdy nad rámec požadavků příslušné směrnice ES a jeho důsledná aplikace v bankovním sektoru přináší bankám nemalé problémy.

Dále novela zakotvuje povinnost bank mít **útvary vnitřního auditu**, což je dalším příspěvkem k požadavkům bankovních směrnic na bezpečné a obezřetné fungování bank. Zákon vytváří předpoklady pro to, aby informace byly ze strany vedoucího tohoto útvaru

---

⁴taxativní = úplný výčet, který postihuje vyčerpávajícím způsobem rozsah svých prvků

předávány dozorčí radě banky, která tak dostává důležitý nástroj pro plnění svých kontrolních funkcí v bance.

Dále upravuje postupné přelicencování bank ze strany ČNB, což je pouze technická záležitost zabezpečující jednotnou podobu všech bankovních licencí v souladu s požadavky zákona.

Banky mohou navíc vykonávat některé podnikatelské činnosti, které jsou nad rámec bankovní licence. Jde ale pouze o takové činnosti, které banka vykonává pro někoho jiného, pokud souvisejí se zajištěním jejího provozu a provozu jiných bank, finančních institucí a podniků pomocných bankovních služeb, nad nimiž banka vykonává kontrolu.

3 HARMONIZACE PLATEBNÍCH SYSTÉMŮ V RÁMCI MĚNOVÉ UNIE

Ačkoli princip jednotného vnitřního trhu funguje v EU již od roku 1993, tak stále existují překážky, které tuto jednotu narušují. Jednou z nich je právě provádění platebního styku, který se výrazně liší na národní a evropské úrovni. Národní platební styk se vyznačuje svojí rychlostí, bezpečností a nízkými náklady. Naproti tomu platby mezi členskými státy se liší cenově, různými právními požadavky na poskytovatele platebních služeb a podmínkami pro podnikatele. Zejména bezhotovostní platby jsou hnacím motorem ekonomiky, proto vytvoření jakési jednotnosti plateb by mohlo snížit náklady na provoz platebních systémů a zaručit stejné podmínky podnikatelům jak na národní tak i přeshraniční úrovni. [13]

3.1 TARGET

TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer – transevropský expresní automatizovaný systém zúčtování hrubých plateb v reálném čase) je elektronický systém pro společnou měnu Euro. Používá se k vyrovnání centrálně bankovních informací, mezibankovních transakcí velkých hodnot v eurech a jiných plateb v eurech.

Podnětem pro vznik byla potřeba existence platebního systému v reálném čase pro celou eurozónu. Většina členských států měla vlastní systém vypořádání obchodů (RTGS) ve svých národních měnách. Proto Rada Evropského měnového institutu (EMI) rozhodla, že by všechny tyto národní systémy měly být připraveny na připojení k systému TARGET v roce 1999. Ten zahájil svou činnost 4. ledna 1999 a souvisí se zavedením jednotné měny a zřízením Evropské centrální banky (ECB). Byl vytvořen na principu minimální harmonizace RTGS, a to tak, aby mohly provádět jednotnou měnovou politiku a byly zajištěny rovné konkurenční podmínky úvěrových institucí. [10]

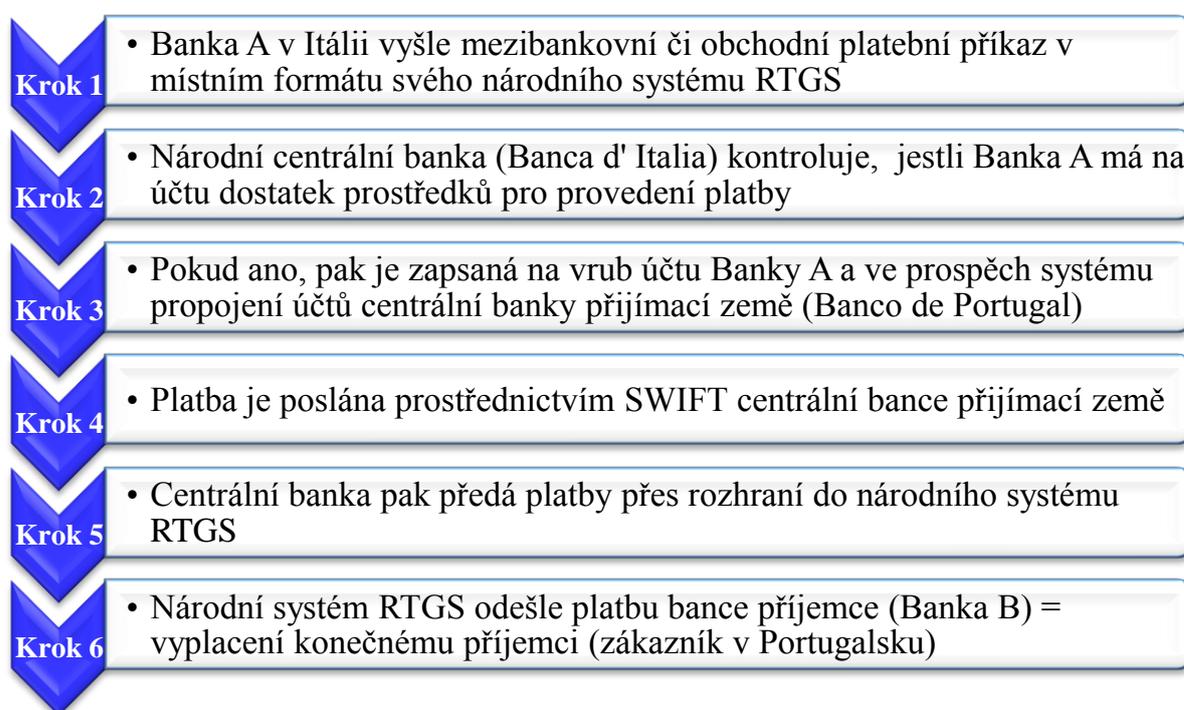
Skládá se z 18 národních zúčtovacích systémů (RTGS) – z toho je 13 zemí eurozóny +Dánsko, Polsko, Estonsko, Slovinsko, Spojené království a z platebního mechanismu ECB (EPM), které jsou vzájemně propojeny (viz Obrázek 5). Cílem bylo poskytnout nezbytné platební procedury pro implementaci jednotné měnové politiky Eurosystemu⁵, zajistit bezpečný a spolehlivý mechanismus pro vypořádání plateb v eurech, zvýšit účinnost přeshraničních plateb v eurech a podporovat jak integraci trhu s eurem, tak harmonizaci obchodních praktik. Klade velký důraz na vysoké hodnoty mezibankovních operací, čímž

---

⁵ Evropský systém centrálních bank - ESCB

pomáhá snižovat systémové riziko. Pro řízení TARGETU a jako konečný rozhodovací orgán byla pověřena Rada guvernérů ECB. TARGET je jedním z největších platebních systémů na světě, v roce 2006 bylo zpracováno 83,2 milionů vnitrostátních i přeshraničních plateb v celkové hodnotě 533 bilionů Eur. [19]

TARGET zpracovává všechny bezhotovostní platby v eurech uvnitř a mezi jednotlivými zeměmi eurozóny. Těmito transakcemi jsou platby, které bezprostředně souvisejí s operacemi centrálních bank, v nichž Eurosystem vystupuje na straně příjemce nebo odesílatele, zúčtovací operace vysoké hodnoty, platby v eurech mezi CLS⁶ bankou a jejími členy a vnitrobankovní a zákaznické platby v eurech. [22]

Obrázek 7 - Průběh platby

Zdroj:[22], vlastní úpravy

Přes veškerou jeho úspěšnost má systém i řadu nedostatků, které vyplývají z jeho heterogenního konstrukčního řešení (sestával se ze 17 různých komponent), jsou to především zvýšené náklady na údržbu a provoz. Proto se Rada guvernérů ECB rozhodla v říjnu 2002 postavit druhou generaci systému, tzv. **TARGET 2**, jehož cíle byly stanoveny takto: [49]

- poskytovat harmonizovanou úroveň služeb s jednotným cenovým režimem
- zajistit efektivnost nákladů

⁶ CLS je globální mezibankovní systém vypořádání na devizovém trhu zaměřený na snižování transakčních nákladů a eliminaci rizika vyrovnání závazků

- připravit se na budoucí vývoj, včetně rozšíření EU a eurozóny

Unikátní vlastností systému TARGET2 je skutečnost, že poskytování platebních služeb v eurech je možné v celé zeměpisné oblasti, která je větší než eurozóna. Národní centrální banky, které dosud nezavedly euro, mají také možnost účastnit se tohoto systému pro usnadnění vypořádání transakce v eurech. Pokud nový členský stát přistoupí k eurozóně, je pro něj účast v TARGET2 povinná. K TARGET2 je v současnosti připojeno 24 centrálních bank EU a jejich uživatelských komunit (18 zemí eurozóny včetně ECB a 6 centrálních bank zemí mimo eurozónu: Bulharsko, Dánsko, Lotyšsko, Litva, Polsko, Rumunsko). [21]

Obrázek 8 - Mapa zemí připojených k TARGET2

Zdroj: [21]

Modifikovaný systém poskytl snížení ceny, systémového rizika a umožnil vypořádání plateb během jednoho dne. Od 19. listopadu 2007 byl TARGET nahrazen systémem TARGET 2, který je právně strukturován jako soubor systémů RTGS. Hlavním jeho znakem je jednotná technická platforma (Single Shared Platform – SSP). Pro zaváděcí a provozní fázi byly dány tři různé úrovně řízení (podrobněji v příloze 1, viz Seznam příloh).

1. **úroveň** – má nejvyšší pravomoc v tuzemských a přeshraničních otázkách a zabezpečuje veřejnou funkci; tvoří ji Rada guvernérů
2. **úroveň** – má subsidiární pravomoc a je tvořena centrálními bankami Eurosystemu
3. **úroveň** – přijímá rozhodnutí o denním chodu jednotné sdílené platformy (SSP), tvoří ji centrální banky poskytující SSP (Deutsche Bundesbank, Banque de France, Banca d'Italia)

TARGET 2 zpracovává tyto platební příkazy: [36]

- a) *platební příkazy, které bezprostředně vyplývají z operací měnové politiky Eurosystemu nebo s těmito operacemi souvisí*
- b) *zúčtování eurové části devizových operací Eurosystemu*
- c) *zúčtování převodů v eurech, které vyplývají z transakcí v rámci přeshraničních velkoobjemových zúčtovacích systémů*
- d) *zúčtování převodů v eurech, které vyplývají z transakcí v rámci platebních systémů pro klientské platby v eurech, jež mají systémový význam*
- e) *jakékoli jiné platební příkazy v eurech určené účastníkům TARGET2*

Platebními příkazy pro účely TARGET2 jsou: [36]

- a) *příkazy k úhradě*
- b) *příkazy k přímému inkasu provedené na základě souhlasu s přímým inkasem*
- c) *příkazy k převodu likvidity*

Účastníci, kteří dávají platební příkaz, označí každý takový příkaz jedním z uvedených způsobů: [36]

- a) *běžný platební příkaz = priorita 2*
- b) *urgentní platební příkaz = priorita 1*
- c) *velmi urgentní platební příkaz = priorita 0*

Zúčtování platebních příkazů probíhá na základě těchto priorit a dále se uplatňuje pravidlo FIFO („first in, first out“). Porušit pravidlo FIFO lze pouze u běžných platebních příkazů a za předpokladu, že jsou k dispozici dostatečné peněžní prostředky. [36]

3.2 Single Euro Payment Area (SEPA)

Od roku 2002 mohou lidé provádět hotovostní platby jednotnou měnou Euro v celé eurozóně. Dalším krokem je, aby mohli provádět i bezhotovostní platby za stejných podmínek. **SEPA** neboli **Jednotná oblast pro platby v eurech** je stále se vyvíjející projekt, jehož prostřednictvím má zaniknout dělení na vnitrostátní a přeshraniční platby. Potom budou veškeré platby v celé eurozóně považovány za tuzemské. SEPA se stane oblastí, kde občané, společnosti a další ekonomické subjekty budou moci realizovat platby v euru v rámci Evropy v jednom státu nebo mezi nimi, za stejných základních podmínek, práv a povinností, bez ohledu na to, kde se právě nacházejí. Projekt také výrazně přispěje k plnění Lisabonské strategie, která se zaměřuje na zvýšení konkurenceschopnosti evropské ekonomiky a její neustálý růst.

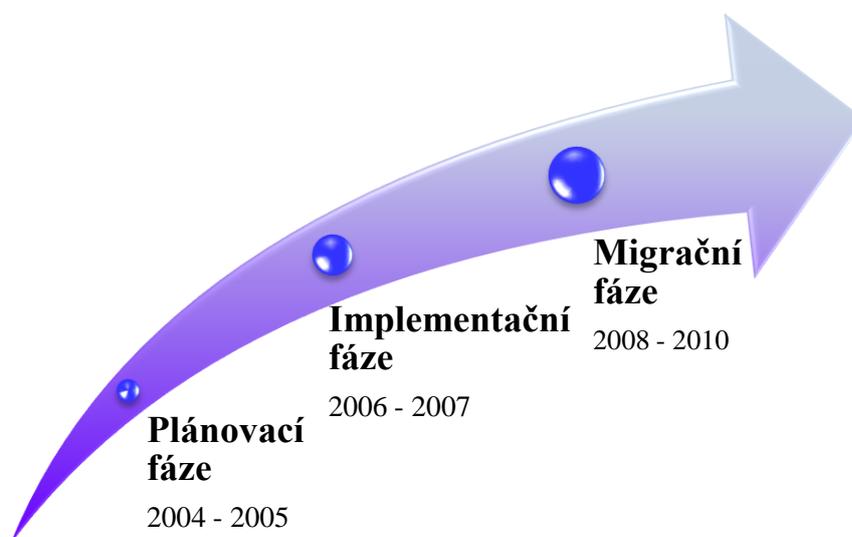
SEPA zahrnuje země Evropského hospodářského prostoru (země EU + Island, Lichtenštejnsko, Norsko), Monako a Švýcarsko. Jejím cílem je posílit evropskou integraci konkurenceschopným a inovativním trhem služeb platebního styku pro klientské platby v eurozóně, který může nabídnout vyšší úroveň služeb a efektivnější a levnější možnosti platebního styku. Základním předpokladem je vytvoření jednotného právního prostředí. Je také vyžadována kooperace mezi evropským bankovním sektorem, evropským sektorem zúčtování a vypořádání, podniky v eurozóně, orgány veřejné správy spotřebiteli. **Evropský bankovní sektor** odpovídá za restrukturalizaci platebních systémů v eurozóně a pro účely řízení projektu SEPA vytvořil vlastní regulační orgán pod názvem **Evropská rada pro platební styk (EPC)**, kterou tvoří 65 evropských bank, evropské asociace úvěrového sektoru a Evropská bankovní asociace. Cílem **evropského sektoru zúčtování a vypořádání** je pomocí nástrojů SEPA zajistit dosažitelnost všech příjemců plateb v eurozóně. **Podniky v eurozóně** se podílejí na přípravě norem a na vytvoření automatizovaných procesů. **Orgány veřejné správy a spotřebitelé** jsou hlavními uživateli nových platebních nástrojů SEPA.

Hlavními **prvky** SEPA jsou: [13]

- jednotná měna
- jednotný soubor platebních nástrojů – bezhotovostní úhrady, přímé inkaso a platby uskutečňované prostřednictvím platebních karet

- efektivní infrastruktura pro platební styk v eurech
- jednotné technické normy
- jednotné provozní postupy
- harmonizovaný právní základ a
- průběžný rozvoj nových služeb orientovaných na zákazníky

3.2.1 Fáze zavedení SEPA

Obrázek 9 – Časové úseky projektu

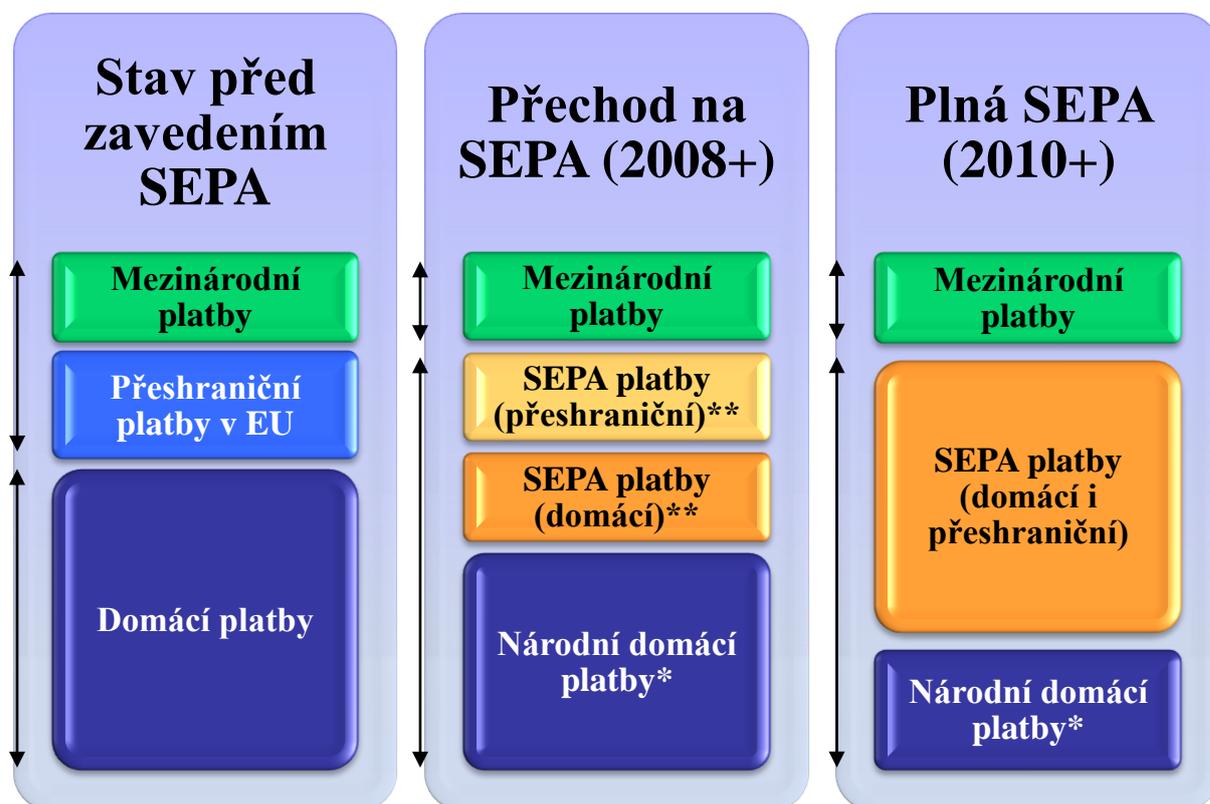
Zdroj: [14], vlastní úpravy

Plánovací fáze započala v roce 2004 a je v současnosti téměř dokončena. Jejím výsledkem jsou soubory pravidel pro bezhotovostní úhrady a přímá inkasa, která stanovují provozní postupy, normy a specifikace bezpečnostních požadavků. [13]

Implementační fáze započala v roce 2006 a specializovala se na rozšiřování norem, nástrojů a infrastruktur SEPA. Byla porovnávána kompatibilita stávajících systémů s projektem SEPA v šesti zemích eurozóny a bylo zjištěno, že pouze 13 % platebního styku je realizováno prostřednictvím nástrojů plně vyhovujícím systému SEPA, 45 % se s ním neshodovalo a zbylých 42 % se ke splnění podmínek SEPA ani nepřibližovalo. [41]

Poslední migrační fáze představuje přesun starých platebních nástrojů na nástroje SEPA. Nejdříve ale má za úkol zajistit souběžnou platnost vnitrostátních pravidel platebního styku

s pravidly SEPA. Infrastruktura bude schopna pracovat s oběma druhy nástrojů. Cílem je dosáhnout tržně motivované migrace na nástroje SEPA tak, aby na něj do konce roku 2010 přešla rozhodující většina transakcí. [13]

** Euro domácí platby (tj. SEPA přeshraniční + SEPA domácí)

* zbývající národní domácí platby bez souladu s principy SEPA

Obrázek 10 - Očekávaná změna struktury plateb po vzniku SEPA

Zdroj:[34], vlastní úpravy

Na obrázku 10 je znázorněna, jak by se měla měnit struktura plateb postupným zaváděním nástrojů SEPA. Před zavedením je jasná převaha plateb domácích před přeshraničními i mezinárodními. Zavedením SEPA by se tento poměr měl postupně zmenšovat, zhruba až na polovinu.

V září roku 2009 vydala Evropská komise dokument **Dotvoření jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA): plán na období 2009 – 2012**. Tento plán vymezuje opatření, která mají všechny zúčastněné strany (orgány EU a vnitrostátní orgány, odvětví a uživatelé) splnit do tří let, a to na základě 6 priorit: [8]

1. podpora přechodu na systém SEPA

Období přechodu bude provozovat staré systémy a systém SEPA souběžně. To vyžaduje vysoké náklady pro banky i zákazníky. Proto by toto období nemělo trvat déle, než je nezbytně nutné. Aktivní úlohou veřejných orgánů by mělo být vypracování integrovaných a synchronizovaných vnitrostátních programů přechodu, které by se měly odrazit ve zvýšení rychlosti přechodu. Součástí přechodu je i jeho účinné sledování. Rada ve složení ECOFIN⁷ vyzvala Komisi, aby ve spolupráci s ECB poskytovala každoročně zprávu o stavu přechodu.

2. zvýšení povědomí a propagace produktů SEPA

Největší úsilí připadá na poskytovatele platebních služeb při uvádění nových produktů SEPA na trh. Veřejné orgány jsou zase povinny zajistit vhodné informační kampaně. Na vnitrostátní úrovni je důležité vyvinout dostatečnou komunikaci a využívat vnitrostátních koordinačních výborů SEPA. Pro tento účel Komise zřídila fórum EU koordinačních výborů SEPA.

3. vypracování solidního právního prostředí a zajištění souladu

- implementace právního rámce SEPA do vnitrostátního práva

4. podpora inovací

Hlavní myšlenkou je modernizace retailových platebních trhů a harmonizace používání internetu a mobilních telefonů od započetí platby po její vyrovnaní v zabezpečeném prostředí. EPC vytváří rámec pro m-platby a e-platby. Dalším inovačním krokem je elektronická fakturace, která integruje postupy vyrovnávání účtů a plateb.

5. dosažení normalizace, interoperability a zabezpečení

Normy by měly být otevřené, na nejvyšší úrovni zabezpečení a neměly by zabraňovat inovaci produktů. Normalizace by měla také umožnit plně automatické zpracování od zákazníka k bance a zpět. Důležitým aspektem normalizace je zabránit riziku opětovného roztříštění trhu.

6. vyjasnění a zlepšení přechodu na systém SEPA

Nejisté hospodářské prostředí vyžaduje silnější politický směr, který zajistí, že SEPA projekt bude dokončen včas a bude poskytovat svým uživatelům lepší služby plně zodpovědným způsobem. Na úrovni EU je řízení SEPA v rukou EPC a sleduje dva cíle: vypracování a vývoj platebních režimů a správu a dodržování těchto režimů. Na

---

⁷ Rada ministrů hospodářství a financí, kteří přijali společnou evropskou měnu. Zasedá zpravidla jednou měsíčně v Bruselu.

vnitrostátní úrovni byly za účelem koordinace a sledování přechodu SEPA zřízeny koordinační výbory SEPA (uvnitř eurozóny i mimo ni).

3.2.2 Iniciativy bankovního sektoru [13]

Bankovní sektor se zaměřil především na vývoj platebních nástrojů SEPA. EPC navrhla nové platební nástroje a jeden rámec, ve kterém mohou banky rozvíjet platební produkty. Pro jejich zavádění bylo zapotřebí vytvořit nová pravidla pro **bezhotovostní úhrady** a **přímé inkaso** a vypracovat rámec pro platby uskutečňované prostřednictvím **platebních karet**. Neméně důležité bylo formovat další **doplňkové služby**, které by mohly zlepšit zpracování plateb. Nakonec byly stanoveny **zásady** vztahující se na zpracovatelskou infrastrukturu a standardizaci.

Pro úhrady a inkasa byla stanovena nová jednotná pravidla pro platební styk v eurech. Pro oblast platebních karet byla zvolena „adaptační“ strategie, která umožní změnu stávajících pravidel, díky níž se operátoři budou moci postupně přizpůsobit novému souboru technických norem a postupům.

Zdokonalené produkty představují:

- rychlejší vypořádání plateb
- přiřazení identifikačního kódu banky (BIC) podle mezinárodního čísla účtu (IBAN)

Služby s přidanou hodnotou jsou definovány jako služby orientované do budoucna, často spojené s platebními nástroji SEPA. Představují možnost, jak v hospodářství dosáhnout rozsáhlých úspor. Služby s přidanou hodnotou obsahují:

- elektronickou fakturaci (e-invoicing)
  - služba je nabízena před provedením platby
  - faktura se zasílá přímo do programu internetového bankovníctví zákazníka, kde se po přijetí automaticky vytvoří platební příkaz se všemi příslušnými informacemi o plátcí
- elektronické přiřazení platby k faktuře (e-reconciliation)
  - je nabízena zákazníkům po provedení platby
  - faktura se k platbě automaticky přiřazuje a aktualizuje se evidence příjemce
- řešení platebního styku v internetovém bankovníctví

3.2.3 Základní nástroje SEPA

Obrázek 11 – Vývoj nástrojů SEPA

Zdroj:[13], vlastní úpravy

Projekt SEPA je dlouhodobý proces, jehož cílem je převést současné roztroušené trhy služeb platebního styku pro klientské platby v eurech do jednoho domácího trhu. Přípravou základních prvků se zabývá EPC. Vývoj těchto nástrojů má vyvolat vznik služeb s přidanou hodnotou, které mají podnítit rozvoj oblasti bezpapírových platebních prostředků. Cílem je vyvinout nástroje, které budou splňovat parametry SEPA a umožní automatizované úplné zpracování dat). [13]

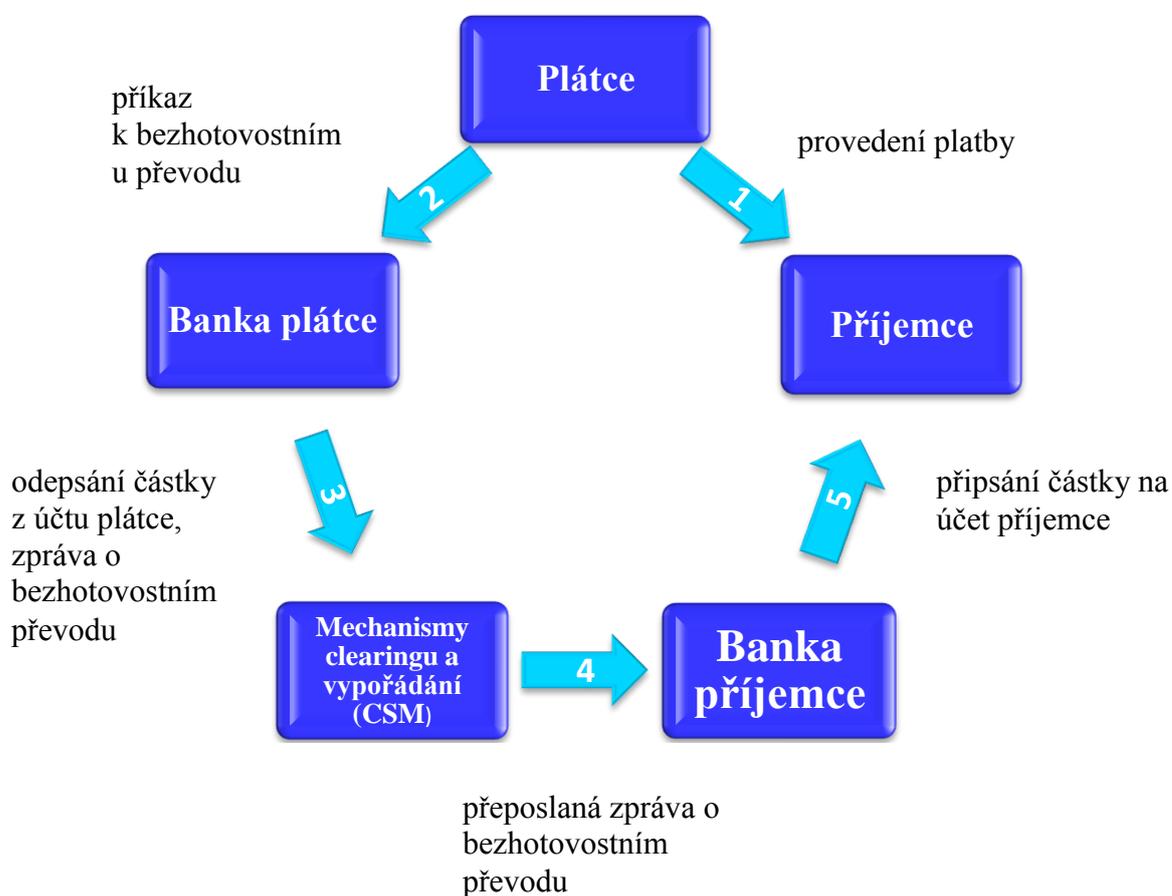
SEPA bezhotovostní úhrady (SEPA Credit Transfer = SCT)

Bezhotovostní úhrada je platba iniciovaná plátcem. Platební příkaz je zaslán bance plátce, která převede prostředky do banky příjemce. Pravidla pro bezhotovostní úhrady jsou jednotným souborem pravidel a postupů pro bezhotovostní úhrady v eurech. Určují jednotnou úroveň služeb a časový plán, v němž jsou zúčastněné finanční instituce povinny jako základní službu provádět bezhotovostní úhrady. [13]

Charakteristika SCT: [52]

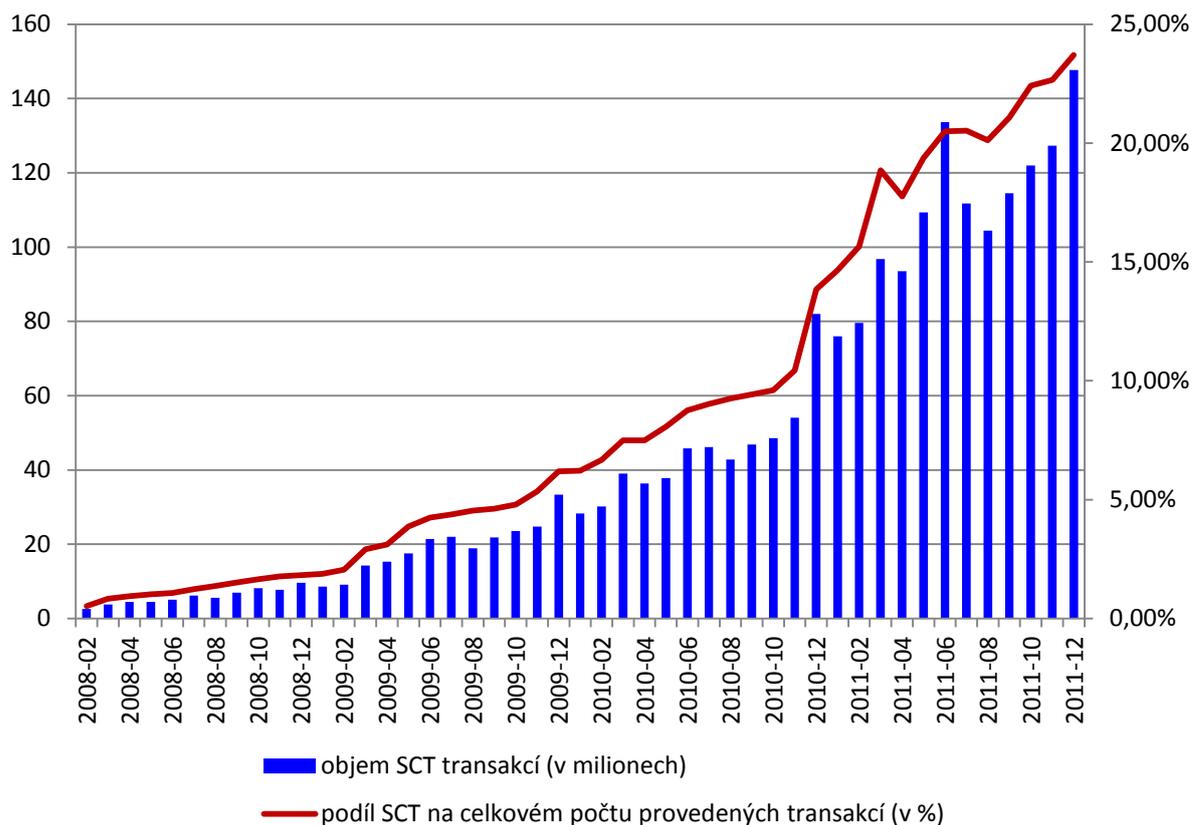
- dostupnost v celém systému SEPA – každý zákazník je dosažitelný

- zasílaná částka je klientům připisována v plné výši, protože pro platby v systému je používán systém zpoplatnění tzv. SHARE (plátce i příjemce hradí své bance její poplatky)
- současně s platbou je příjemci možno zasílat i referenční informace v délce 140 znaků
- výše platby není nijak omezena
- maximální doba vypořádání je pracovní dny
- pravidla jsou oddělena od infrastruktury pro zpracování
- jako identifikátory se používají čísla a kódy IBAN a BIC
- odmítání a vrácení plateb je upraveno komplexním souborem pravidel
- data jsou přenášena ve formátu XML (dle ISO 20022)

Obrázek 12 - Model bezhotovostního převodu SEPA

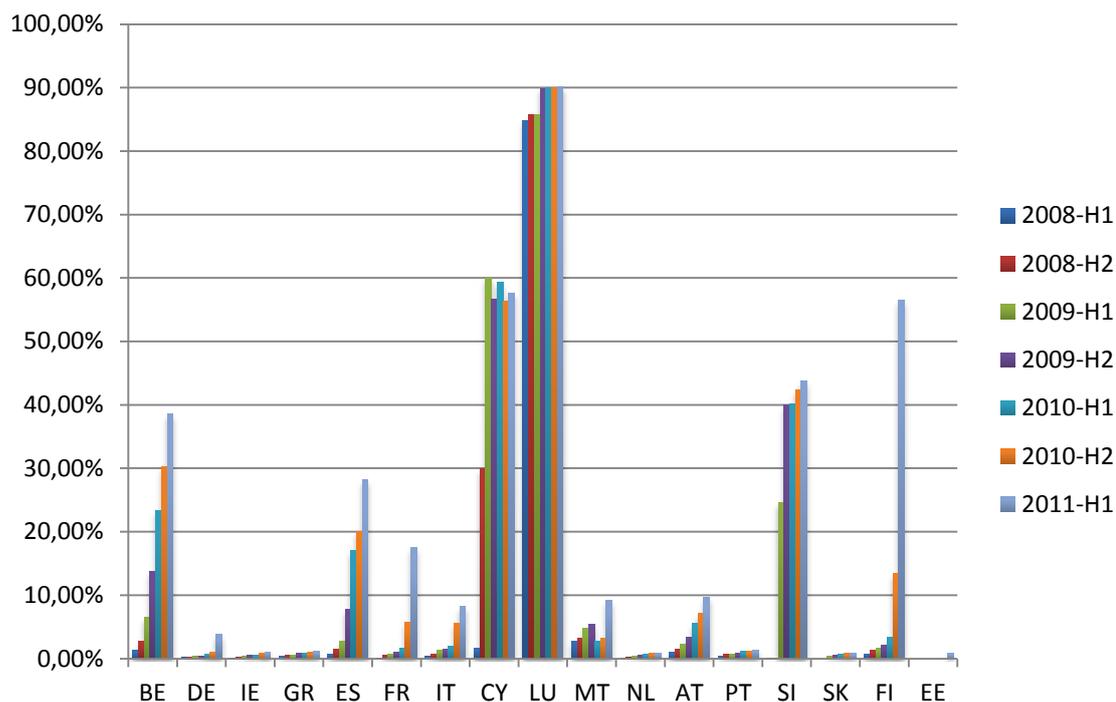
Zdroj: [39]

Graf 10 – Indikátor SEPA SCT

Zdroj: [40], vlastní úpravy

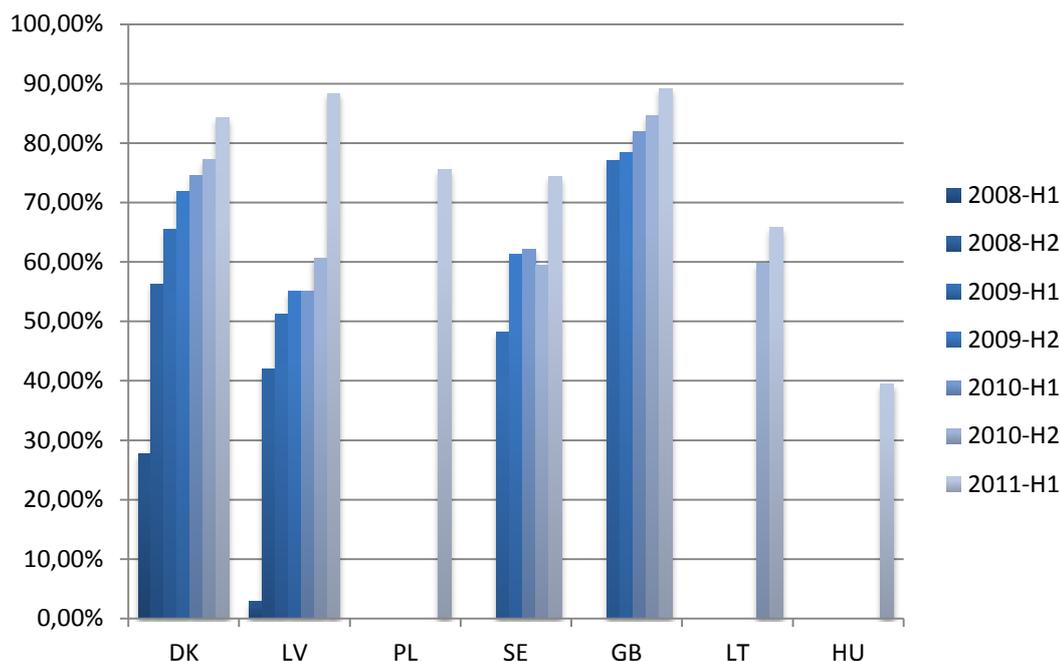
Na grafu 10 je zachyceno, jak se vyvíjelo používání SCT od jeho zavedení v únoru 2008. Červená křivka vyjadřuje podíl převodů v mezibankovní sféře jako procento z celkového objemu převodů. Čím vyšší je hodnota indikátoru, tím vyšší je využití nově zavedeného produktu SEPA. 100% hodnota ukazatele by odpovídala plnému nahrazení nástroji SEPA. Modré sloupce uvádějí celkový počet transakcí SCT zpracovaných v eurozóně. [40]

Graf 11 – SEPA indikátor SCT – míra používání SCT v zemích eurozóny

Zdroj: [40], vlastní úpravy

Graf 11 znázorňuje vývoj používání SCT v zemích eurozóny. Frekvence je stanovena jako půlroční. Ukazatel představuje podíl SEPA kreditních transferů k celkovému objemu všech transakcí v dané zemi. Velmi prudce započalo v zavádění SCT Lucembursko a Kypr. Méně razantní pokrok zaznamenalo Slovinsko, Belgie a Estonsko. Ve Finsku se vývoj SCT pohyboval až do roku 2009 pouze do cca 4 %. Od roku 2010 se podíl mírně zvýšil na cca 13% a následně v roce 2011 zaznamenal skokový nárůst téměř o 43 %. [40]

Graf 12 – SEPA indikátor SCT – míra zavádění mimo eurozónu

Zdroj: [40], vlastní úpravy

I v zemích mimo eurozónu docházelo k zavádění SCT. Od roku 2008 nejvíce ve Velké Británii, Dánsku a Lotyšsku, v závěsu za ním je pak Švédsko. Oproti zemím eurozóny je míra zavádění v těchto zemích znatelně vyšší, u prvních třech zmíněných zemí dosahuje podílu v rozmezí 85 % - 90 %, konkurovat jim může pouze Lucembursko.

S implementací SEPA úhrad v ČR je spojeno zavedení povinného používání čísla účtu ve formátu IBAN a BIC kódu v domácím platebním styku, což by znamenalo provedení úprav v informačních systémech, v systémech jednotlivých podnikatelských subjektů a nezbytné by byly i úpravy v systémech veřejné správy (zdravotnictví, daňové úřady aj.). V rámci České bankovní asociace (ČBA) byla vytvořena „Pravidla používání základní povinné verze UNIFI XML standardů pro platební instrumenty SEPA bankami v ČR“. Účelem tohoto standardu je stanovit využití polí věty SEPA Credit Transfer, definující obsah příkazu k úhradě předávaného klientem bance, které vede jeho účet. [52]

SEPA přímé inkaso (SEPA Direct Debit = SDD) [39]

Přímé inkaso je převod iniciovaný příjemcem prostřednictvím jeho banky po dohodě mezi příjemcem a plátcem. SEPA přímé inkaso je k dispozici ve dvou variantách. Prvním typem přímého inkasa je tzv. Core SDD, který je zaměřen na FO-spotřebitele. Souhlas plátce k přímému inkasu musí mít listinnou či elektronickou formu. Souhlas má platnost 36 měsíců od posledního provedeného inkasa, po tuto dobu má příjemce možnost inkaso uplatnit, pokud tak neučiní, může být věřitelem zrušen. Věřitel má povinnost uchovávat podepsaný souhlas s inkasem po celou dobu platnosti. Pro přímá inkasa byl stanoven jednotný soubor pravidel a postupů pro přímé inkaso v eurech. Vymezuje jednotnou úroveň služeb a dobu, během níž musejí zúčastněné finanční instituce plnit úlohu dlužnických bank jako základní službu. Systém lze používat pro jednorázové nebo opakující se platby a jejich výše není nijak omezena.

Souhlas s inkasem lze provést také elektronickou cestou, tzv. **e-souhlas**. E-souhlas přináší dlužníkům jisté výhody: využitím plně elektrizovaného procesu odpadá nutnost, aby dlužník tiskl a podepisoval formulář v papírové podobě a zaslal jej věřiteli. Nástroj e-souhlas je založen na zabezpečených, běžně používaných online bankovních službách banky dlužníka. Dlužník může pro tento účel využít své přihlašovací údaje pro online bankovníctví, nejsou nutné další identifikační prostředky. Jednotlivé prvky e-souhlasu jsou založeny na mezinárodních normách ISO, které spravuje společnost SWIFT, takže je zajištěna nejvyšší možná transparentnost.

Důvody k neprovedení inkasa jsou přesně definované stavy během zpracování SEPA inkas, které mohou být důvodem k jejich neprovedení: [52]

- **Reject** – zamítnutí transakce bankou plátce, ke kterému dochází z přesně definovaných důvodů (technické důvody zjištěné bankou příjemce, CSM (Clearing and Settlement Mechanism – mechanismus pro zúčtování a vypořádání) nebo bankou plátce – neplatný formát, nesprávný IBAN atd.)
- **Refusal** – žádost plátce o zrušení transakce před jejím provedením z jakéhokoliv důvodu na základě přesně definovaných dohodnutých pravidel mezi plátcem a bankou; když dojde ke zrušení transakce po tom, co již proběhla, Refusal se mění na Refund

- **Refund** = refundace – žádost plátce o refundaci SEPA inkasa jak v případě autorizovaného, tak neautorizovaného inkasa; žádost o refundaci musí být zaslána bance plátce po zúčtování inkasa.
O Refund je možné požádat do 8 týdnů od data, kdy byl účet plátce zatížen a to bez uvedení důvodu. Když se jedná o neautorizovanou transakci, plátce může žádat svou banku o Refund do 13 měsíců od data, kdy byl jeho účet zatížen.
- **Return** – zrušení inkasa, které je iniciováno bankou plátce do 5 bankovních po jeho provedení (B2B do 2 dnů)
- **Reversal** – jedná se o vrácení finančních prostředků v případě, že inkaso bylo již zaúčtováno a zjistí se, že nemělo být provedeno; banka plátce je povinna zpracovat Reversal – iniciovaný bankou příjemce, banka příjemce tuto povinnost nemá
- **Revocation** – žádost příjemce dočasně odvolat výzvu k inkasu do data dohodnutého s plátcem
- **Request for cancellation** – žádost banky příjemce o zrušení transakce ještě před jejím zaúčtováním CSM

Výhody SDD pro věřitele:

- jednoduchost a hospodárnost
- možnost určit přesné datum inkasa
- jistota provedení platby během předem určeného časového cyklu
- přímé přiřazení přijatých plateb
- využití služby ve 32 zemích prostřednictvím jediného platebního nástroje

Výhody SDD pro dlužníky:

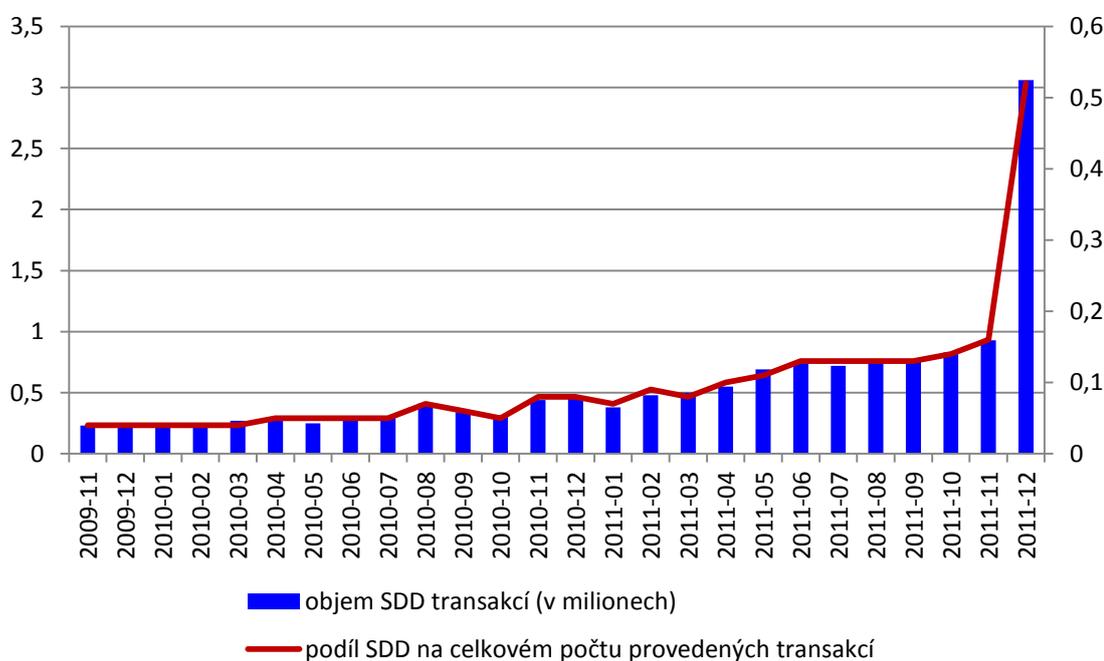
- jednoduchý způsob placení bez rizika opožděných plateb a jejich následků
- přímé přiřazení inkas na elektronickém výpisu z účtu ke korespondujícím službám nebo účtům
- možnost výběru listinné či elektronické podoby souhlasu k inkasu
- rychlý a jednoduchý postup pro vrácení peněz, do 8 týdnů od data provedení inkasa autorizované transakce, a do 13 měsíců v případě neautorizované transakce

Zavedení SDD vyžaduje jednotný právní rámec pro platby v celé EU. Spuštění systému je podmíněno převedením směrnice EU o platebních službách (PSD) do vnitrostátních právních předpisů členských států. PSD určuje společná pravidla týkající se autorizace plateb, jejich

zrušení a práv zákazníků odmítnout konkrétní inkasní platbu. Systém byl uveden do provozu 2. listopadu 2009. V postupném procesu se banky, které nabízejí služby přímého inkasa, měly stát dostupné pro základní přímé inkaso do listopadu 2010.

Od listopadu 2009 byla spuštěna také druhá verze systému přímého inkasa – SEPA mezi podnikatelskými subjekty (Business to Business – **B2B**), který tvoří rámec pro produkty vyvíjené pro zákazníky-podniky, které chtějí provádět platby přímým inkasem v rámci svých podnikových transakcí. Tento systém se od základního systému SDD liší v těchto aspektech:

- v systému B2B není dlužník oprávněn získat refundaci⁸ autorizované transakce; věřitel tak má jistotu, pokud jde o přijaté platby
- systém vyžaduje, aby banky dlužníků ověřily autorizaci inkasa porovnáním s informacemi obsaženými v souhlasu
- systém je k dispozici pouze podnikům a nikoli soukromým osobám, tudíž věřitel nemůže nabízet platbu prostřednictvím systému B2B zákazníkovi-spotřebiteli
- potřeby podniků jsou velmi specifické, proto zde je podstatně kratší časová lhůta pro zřízení přímého inkasa a zkráceno je také období pro vrácení platby

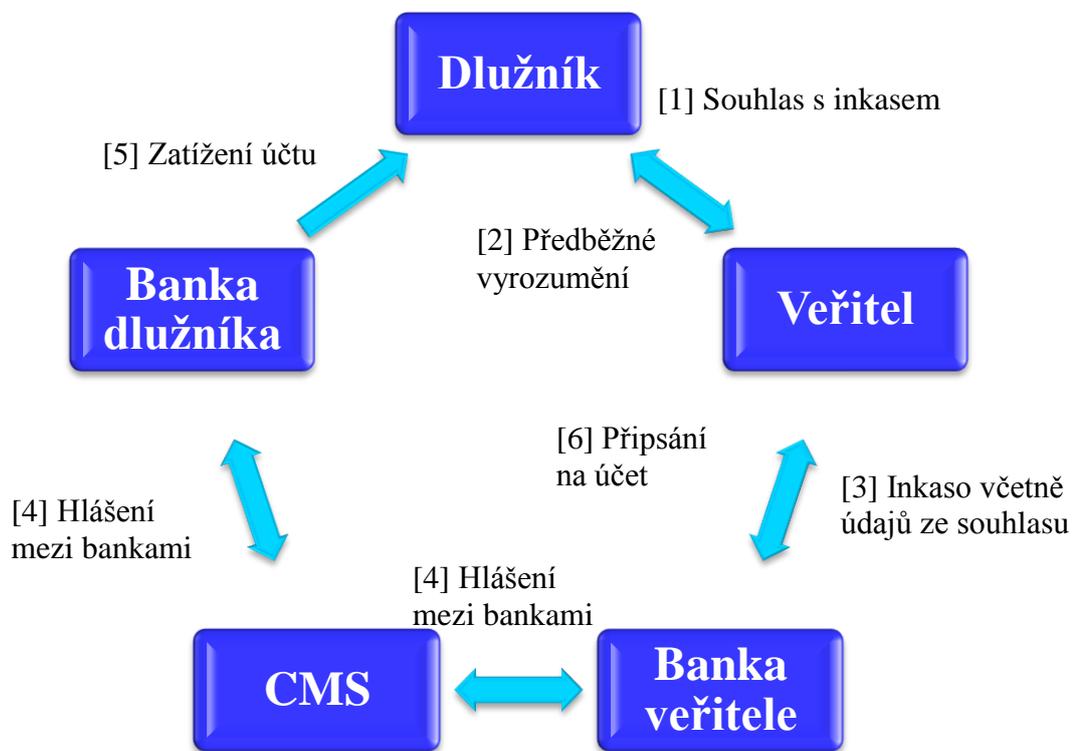

Graf 13 – Indikátor SEPA SDD

Zdroj: [40], vlastní úpravy

⁸ náhrada výdajů

Červená linie na grafu 13 zobrazuje podíl přímého inkasa SEPA v oblasti mezibankovní sféry jako procento z celkového objemu inkas probíhajících jak ve starém systému, tak v novém formátu SEPA. Modré sloupce udávají celkový počet transakcí SDD zpracovaných v eurozóně. [40]

Obrázek 13 - Model přímého inkasa

Zdroj: [39]

V ČR dosud platila jednotná praxe a pro rozlišování na různé modely inkas nebyl v tuzemském platebním styku zatím žádný důvod. Banky v ČR i nadále preferují dosavadní praxi předávání souhlasu s inkasem prostřednictvím banky plátce, která může existenci souhlasu předem verifikovat. Tento postup, který bude prosazován i nadále, je schválený evropskou harmonizační legislativou platebního styku, ale v základních pravidlech SEPA je nedostatečně anticipovaný. Předpokládá se:

- uplatňování požadavku formou stanovení doplňkových služeb k systému SEPA DD
- eventuelně usilovat o promítnutí do vlastních pravidel SEPA (nikoliv jen na bázi doplňkových služeb), a to koordinací postupů s některými dalšími zeměmi

Hlavním cílem je sledovat kvalitu produktu inkasa a eliminovat rizika, ke kterým by během přechodu na nástroje SEPA mohlo dojít. Dalším bodem je zachovat dostatečnou ochranu klienta (plátce) i přiměřenou jistotu konečného zaplacení klienta (příjemce).

Do budoucna budou v souvislosti s migrací nástrojů SEPA do vnitrostátního platebního styku řešeny hlavně tyto otázky:

- používání mezinárodního formátu čísla IBAN v domácím platebním styku
- postup převodu existujících (nyní korunových) souhlasů s inkasem

SEPA pro platební karty (SEPA Cards Framework = SCF)

SCF je dokument vytvořený Evropskou platební radou, který definuje základní principy a pravidla. Umožňuje evropským držitelům karet a obchodníkům využívat platební karty pro veškeré účely, provádět a přijímat platby a hotovost v eurech ve své zemi. SCF nastiňuje vysokou úroveň pravidel a standardů, které svojí implementací do sféry platebních karet zajistí konzistentní uživatelské zkušenosti držitelů karet a obchodníků.

Cílem vytvoření SCF je umožnit evropským zákazníkům používat univerzální karty a provádět platby a výběry hotovosti v eurech snadno a pohodlně jako v domácí zemi. SCF bude dosaženo v maximální možné míře prostřednictvím otevřených a neomezených standardů, které budou k dispozici pro všechny zúčastněné strany hodnotového řetězce platebních karet. EPC vytváří normalizační program určený k odstranění technických překážek, které brání konzistentní zkušenosti zákazníků na celém trhu SEPA pro platební karty. [38]

Platby SEPA prostřednictvím platebních karet budou probíhat podle souboru zásad, kterým se musí vydavatelé, příjemci, kartové systémy a provozovatelé přizpůsobit a adaptovat se na systém společných SEPA principů. V souladu s vizí ECB a EPC byly vytyčeny znaky pro platební kartu SEPA: [2]

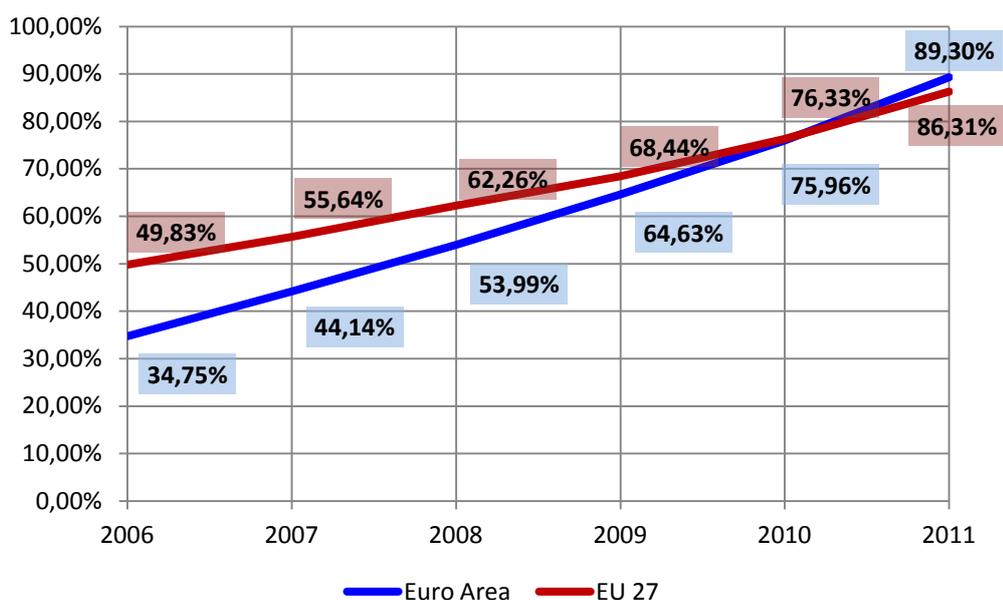
- samostatná ochranná známka (logo)
- aplikace čipové technologie podle standardu EMV
- autentizace držitele pomocí PIN (nebo jiné bezpečné metody)
- vlastní organizační a řídicí struktura (Board)
- respektování legislativy platebního styku New Legal Framework (NLF)

Vznik „Eurokarty“ je důvodem k tomu, aby všechny druhy platebních operací (převodů, inkas a karetních operací) byly zpracovávány stejným způsobem.

EMV Standard je technologickou platformou pro vydávání a akceptaci karet v SEPA oblasti. Při realizaci transakce využívá čip a PIN, čímž zajišťuje vysokou úroveň bezpečnosti.

Při rozhodování o základní filosofii „Karty SEPA“ je nutné vzít v úvahu existenci domácích karetních systémů, které většinou nejsou navázány na mezinárodní karetní systémy jako MasterCard (MC) a VISA, ale jsou často velmi komplexní, obsahují značné investice i know-how, fungují bezpečně a jsou výsledkem mnohaletého vývoje. Současně je nutné brát v úvahu napjatý časový harmonogram a omezené finanční a kapacitní zdroje. Pro provedení byly vytvořeny 4 realizační scénáře: [4]

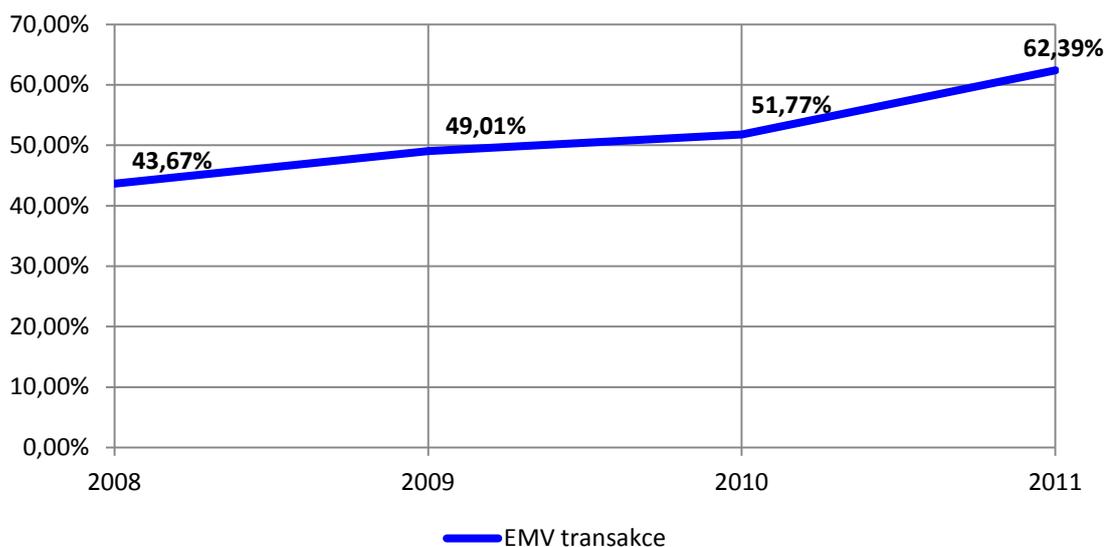
1. **Využití domácích systémů zemí eurozóny** (12 zemí) na základě bilaterálních a multilaterálních dohod mezi provozovateli. Tím by byla umožněna implementace EMV čipové technologie. Tento scénář má ovšem řadu nevýhod, pravděpodobně by nebyl kompatibilní s Visa a MC a neřeší připojování dalších zemí. Dále nesplňuje požadavky ECB a EPC na systém s vlastní subjektivitou a logem. V neposlední řadě by patrně došlo ke snížení bezpečnosti a komfortu pro uživatele
2. Další variantou je vytvoření **menší skupiny kartově vyspělých zemí eurozóny**, které by připravily návrh projektu na přizpůsobení požadavků SEPA některého existujícího domácího systému. Tento scénář by odstranil potíže s náročností multilaterálních dohod, avšak je zde také řada rizik. Může vyvstat problém s pozdější neochotou dalších zemí přijmout tento systém a zůstává nejistá kompatibilita s mezinárodními systémy Visa a MC.
3. Velmi krajním řešením je **kompletním vývoj nového systému debetní karty**, který by měl nahradit existující domácí systémy. Takovéto východisko je maximálně náročné, nákladné a rizikové. V EPC neexistují zkušenosti s takovým vývojem a ani s jeho financováním. Pravděpodobně by nebyly dodrženy ani termíny realizace.
4. Nejjednodušším, nejrychlejším a nejméně nákladným by bylo přistoupení členských zemí ke dvěma mezinárodním, plně vyhovujícím a ve světovém měřítku interoperabilním **systémům MC a Visa**.

Graf 14 – Indikátor SEPA SCF – míra implementace EMV Standardu

Zdroj: [40], vlastní úpravy

Bylo rozhodnuto, že aby bylo SEPA kompatibilní, kartové systémy musí použít EMV specifikaci a musí vyžadovat použití PIN kódů. I když zavádění EMV již masově započalo, nemůže být tento indikátor hodnocen jako jeden z důležitých ukazatelů. Na grafu 14 je znázorněno, jak docházelo k zavádění EMV standardu, který na úrovni EU pomáhá významným způsobem omezovat podvody v místech prodeje. Na konci roku 2011 bylo téměř 90 % všech platebních terminálů v místech prodeje v souladu s EMV. [40]

Graf 15 - SEPA indikátor SCF – vývoj EMV transakcí

Zdroj: [40], vlastní úpravy

EMV transakcí se rozumí karta platební transakce, ve které jsou splněny následující kritéria: EMV – kompatibilní karta se používá na EMV kompatibilním terminálu a EMV technologie je používána při zpracování transakce. Indikátor je mírně ovlivněn transakcemi prováděnými pomocí karet vydaných mimo oblast SEPA. [40]

Jednotná oblast pro hotovostní služby v eurech (Single Euro Cash Area – SECA)

Zavedením bankovek a euromincí v lednu 2002 byl učiněn krok směrem ke zvýšení evropské finanční integrace. Platby v hotovosti jsou spotřebiteli i nadále hojně využívány, ale pro společnost znamenají značné náklady na distribuci, řízení, manipulaci, zpracování a recyklaci. V roce 2008 činily tyto náklady cca 84 mld. Eur, což je asi 130 Euro na osobu v Evropě. Proto se různí účastníci peněžního trhu snaží vymyslet způsoby, jak podpořit růst využívání elektronických platebních nástrojů a zároveň snížit náklady na celkovou distribuci hotovostních peněz.

Rámec SECA vznikl v důsledku různorodé národní infrastruktury distribuce a redistribuce hotovosti. Tento nedostatek harmonizace a společného přístupu zvyšoval náklady na zpracování hotovosti a vytvářel neefektivnost v celé eurozóně.

Plány na vytvoření SECA byly vyvinuty v úzké spolupráci s Výborem pro bankovy, bankami a dalšími klíčovými činiteli. Cílem je vytvořit jednotné prostředí, kde jsou základní peněžní funkce vykonávané v jednotlivých národních centrálních bankách eurozóny vzájemně zaměnitelné, např. společná úroveň služeb a společné postupy. [37]

3.2.4 Zabezpečení plateb [53]

Zabezpečení veškerých plateb je pravděpodobně největší překážkou, která brání rychlému přechodu na elektronický obchod. S rozvojem elektronického obchodu stejně tak roste i počet podvodů a případů zneužití údajů, proto jsou obchodníci a spotřebitelé neustále ostražiti na otázky zabezpečení karet a internetových plateb. Požadavky na zabezpečení zahrnují zejména prevenci podvodů. Pokračuje stále nahrazování karet zabezpečených jen prostřednictvím podpisu (magnetickým proužkem) kartami chráněným čipem a PIN kódem (v souladu s EMV). Ačkoli tento způsob pomohl snížit počet podvodů v oblasti fyzických platebních transakcí, podvodné činnosti se přesouvají do oblasti internetových plateb. Potenciální ochranná opatření pro internetové bankovníctví tak zahrnují tzv. dvoufaktorovou autentizaci, tj. použití PINu v kombinaci s jednorázovým transakčním kódem zasláným přes SMS.

Druhým důležitým aspektem bezpečnosti je ochrana údajů. Všechny platební prostředky obsahují zpracování osobních údajů a používání elektronických komunikačních sítí. Směrnice 95/46/ES⁹ a 2002/58/ES¹⁰ stanoví právní rámec, který se vztahuje na zpracovávání osobních údajů v EU a řídí zpracovávací činnosti prováděné v této souvislosti různými subjekty, jež se podílejí na platební operaci. Jedná se o hlavní odpovědnost všech tržních subjektů podílejících se na platební transakci.

3.2.5 Zásadní úloha veřejného sektoru při zavádění projektu SEPA [39]

Veřejná správa (VS) využívá výhod spojených se zaváděním moderních platebních produktů SEPA stejně jako podniková sféra. Inovace procesů platebního styku, jako je pouštění orgánů VS od plateb v papírové nebo hotovostní podobě, je považována za základní

---

⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 284, 23. 11. 1995, s. 31

¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), Úř. věst. L 201, 31. 7. 2002, s. 37.

složku vytváření moderních infrastruktur zaměřených na snižování nákladů, zavádění efektivních provozních struktur a především na zlepšování veřejných služeb. Tento projekt znamená pro VS významný impuls pro pokrok ve veřejných službách 21. století. SEPA se stane platformou, na níž se budou dále rozvíjet řešení elektronické správy v oblasti daní, cel a sociálního zabezpečení, jako jsou elektronické fakturace, elektronické zadávání zakázek, elektronické platby a elektronické podpisy nebo služby. Součástí tohoto cíle je zaplnit mezery v jednotném trhu, zejména v oblasti služeb, zjednodušit postupy, snížit administrativní zátěže a podpořit přístup k přeshraničním trhům především v oblasti veřejného zadávání zakázek na základě vzájemně slučitelných norem.

Výhody pro VS:

- úprava produktů SEPA podle potřeb – je zohledněna skutečnost, že jednotlivé banky a bankovní společenství budou reagovat na specifické potřeby zákazníka poskytováním doplňkových služeb
- využití inovací
- využití výhod sdílené standardizace – pro služby, které nabízejí vládní agentury po celé Evropě; nabízí tak jednotné řešení v oblastech společné politiky s cílem vyšší produktivity při transformaci procesů
- zvýšení potenciálu při zadávání veřejných zakázek – otevření trhu v oblasti veřejných zakázek výrazně posiluje konkurenci a snižuje veřejné výdaje
- dematerializace platebních procesů – nahrazení listinných nebo ručních procesů elektronickými službami, které přináší lepší kontrolu a vyšší efektivnost
- snížení nákladů na IT – zavedením normy ISO 20022 se výrazně sníží náklady na údržbu vnitrostátních platebních formátů
- vyšší efektivita oddělení administrativní podpory – jednotné lhůty a postupy při výjimkách pro všechny evropské země
- zjednodušené přiřazování plateb díky normovaným datovým formátům
- podpora mobility osob a přeshraničního obchodu – výhody pro podniky, studenty a pracovníky, kteří působí a žijí mimo domovskou zemi v EU
- využití velkoposkytovatelů platebních služeb (tzv. payment factories) – zavedením integrovaného trhu platebního styku v eurech posílí tento trend zadávání služeb externím poskytovatelům; těmto firmám umožní získat další výrazné objemy zakázek, které přinesou výnosy z rozsahu a možnosti rozšířit působnost

3.2.6 Vliv projektu na zainteresované strany [13]

Spotřebitelé budou potřebovat jen jeden bankovní účet. Z něj budou provádět bezhotovostní úhrady a využívat přímá inkasa v eurech stejně snadno jako u vnitrostátního platebního styku. Velkou výhodou bude mít na osoby, které žijí, pracují či studují mimo svou zemi, nebudou si tak muset zřizovat vedle svého domácího účtu další účet v zahraničí. Používání platebních karet bude efektivnější, protože budou využívat stejnou kartu pro všechny platby v eurech. Odpadá tedy nutnost mít u sebe větší hotovost. Dlouhodobým cílem bankovního sektoru je dosáhnout stavu, kdy se budou platební nástroje SEPA používat pouze v elektronické podobě. Platby lze pak snadno spojit se službami s přidanou hodnotou, tedy službami, které mají spotřebitelům i obchodníkům usnadnit platby před jejich vypořádáním i po něm.

Protože se platební karty stávají u spotřebitelů oblíbeným platebním nástrojem, budou muset i **obchodníci** přizpůsobit tomuto trendu svoje služby. Pro příjem plateb bude obchodník potřebovat smlouvu s přijímající bankou, která za něj platby hrazené kartou zpracuje – tedy zpracuje údaje o platbě a držiteli karty a předá je prostřednictvím infrastruktury pro vypořádání katových operací bance, u níž má spotřebitel platební kartu. Zde plynou tyto výhody:

- příjemci budou moci zpracovat veškeré platby prováděné kartou, které splňují parametry SEPA, a to i mezi státy
- v prostředí SEPA budou mít obchodníci v eurozóně možnost vybrat si libovolného příjemce, který jejich platby prováděné prostřednictvím platební karty zpracuje; tím se zvýší konkurence a sníží se náklady
- terminály v místě prodeje v eurozóně budou stále více standardizovány; obchodníci tak budou mít možnost přijímat na jednom terminálu více druhů karet

Podnikům bude zjednodušena správa plateb. Budou provádět veškeré finanční transakce v eurech centrálně z jednoho účtu za použití platebních nástrojů SEPA. Služby s přidanou hodnotou pomohou podnikům zpracování plateb dále optimalizovat.

Banky budou moci rozšířit své podnikání a soutěžit na úrovni celé eurozóny, protože zde mohou jednodušeji nabízet své služby. Díky SEPA dojde k posílení evropské integrace a tržní efektivity. Sladěním podmínek vznikne jednotný soubor pravidel, rovnocenný a otevřený

přístup, dosažitelnost, transparentnost a interoperabilita, která posílí konkurenci a umožní tak bankám sjednávat s poskytovateli služeb lepší podmínky.

Poskytovatelé infrastruktury již nebudou vázáni hranicemi států, ale díky nástrojům SEPA budou mít možnost poskytovat služby v celé eurozóně. Dosažením interoperability dojde k propojení mezi různými poskytovateli infrastruktury. Zpracovatelé karet budou moci obsluhovat různé kartové systémy a příjemce v celé eurozóně.

3.2.7 Implementace SEPA v ČR [52]

Implementace SEPA v ČR je ovlivněna hlavně zdejší specifickou vlastnickou strukturou bank, v nichž je velmi silně zastoupen zahraniční kapitál, jehož vlastníci jsou převážně ze zemí eurozóny/EU. Implementace v jednotlivých bankách je řízena a koordinována hlavně těmito mateřskými institucemi. Banky budou k SEPA přistupovat buď na základě svých individuálních rozhodnutí, nebo podle rozhodnutí celých finančních skupin.

Nejdůležitějším prvkem bezhotovostního platebního styku v národních podmínkách ČR je clearingový systém ČNB CERTIS, který jako jediný v současnosti zajišťuje mezibankovní platební styk v českých korunách (CZK). Protože je v CZK zpracováváno více než 95 % všech plateb, bylo by účelné zachovat funkci CERTISu i následně pro platby v eurech. Konečné řešení bude však záležet na vývoji, vůli vlastníků českých komerčních bank a ekonomických podmínkách. Rozhodnutí bude muset být přijato s dostatečným předstihem před vstupem do eurozóny.

Dalším prvkem mezibankovního platebního styku bude připojení komerčních bank na evropský clearingový systém TARGET II, přes který budou s vysokou pravděpodobností realizovány mezibankovní obchody v eurech v rámci Evropského hospodářského prostoru (EHP). Přístup na ostatní pan-evropské clearingové systémy SEPA bude u poskytovatelů služeb s největší pravděpodobností podřízován tomu, na které evropské systému jsou připojeni vlastníci současných komerčních bank. Vhodnou variantou by bylo např. provádění většiny platebního styku jako dosud v rámci ČR prostřednictvím systému CERTIS ČNB, který by byl zároveň členem jiných clearingových systémů, což by nutně snížilo transakční náklady na jednu platbu směřovanou přes hranice. Komerční banky by pak mohly mít pouze jeden vstupní bod pro platební styk, ať již v rámci ČR, nebo přeshraniční. S počátkem fungování SEPA v ČR zatím nelze spojovat nepřiměřená očekávání o okamžitém dopadu do platebního styku, neboť většina plateb probíhá v CZK. Hlavní změny se proto dají očekávat až v době zavedení Eura v ČR.

4 KOMPARACE TARGET A SEPA

Rozdíly těchto dvou systémů lze pozorovat již na počátcích jejich vzniku, a to z hlediska pro jaké účely byly vůbec vytvořeny. TARGET byl vybudován jako důsledek vzniku bezhotovostní měny Euro a s tím související bezhotovostní platby v rámci eurozóny. TARGET a druhá generace TARGET2 jsou integračním procesem velkoobjemových plateb v eurech a tím zaujímá dominantní postavení. Naproti tomu cílem SEPA bylo vytvořit jednotný trh bankovních služeb, podle jednotných pravidel, jednotných práv a povinností v celé eurozóně. SEPA je integračním procesem retailových plateb v eurech, kde všichni klienti banky, která bude členem tohoto systému, budou moci využívat stejné služby.

Dalším rozdílem je, že TARGET je vybudován na principu rychlého vypořádacího brutto systému, pro nějž je směrodatná důsledná eliminace rizika přeshraničních plateb. Propojuje jednotlivé národní clearingové systémy a byl utvářen na principu minimální harmonizace. Součástí systému TARGET nejsou žádné definované produkty ani nástroje. Oproti systému TARGET byla v projektu SEPA vytvořena zásadní inovace, a to zavádění nástrojů, které jsou typické pro národní platební systémy, např. kreditní převody, inkasa, platební karty aj. Pro každý z těchto nástrojů jsou stanoveny regulační podmínky a principy, na kterých by měly fungovat. Právě tímto širším rozsahem, je význam harmonizace pro SEPA daleko vyšší, protože cílem SEPA je vytvořit jednotný bankovní trh služeb, odstranit rozdíly mezi vnitrostátní a přeshraniční platbou a užívat v rámci eurozóny termín pouze tuzemské platby.

Neméně významnou odlišností je implementace obou systémů. K TARGETu se mají možnost připojit i nové členské země, které nezavedly Euro, to platí i pro systém SEPA. Naproti tomu, jakmile členský stát přijme měnu Euro, tak se automaticky stane členem platebního systému TARGET2. Například v ČR se zájem o členství v systému TARGET nijak zvlášť neprojevil, hlavní příčinou byla situace vlastnických struktur českých bank. Se zavedením systému TARGET souvisí výrazně menší rozsah změn, které by jednotliví členové systému musely provádět = minimální harmonizace. U systému SEPA je zavedení mnohem složitější, protože jednotlivé produkty jsou nabízeny klientům jednotlivých členských bank. A prozatím se úspěšnost zavedení potýká s jistou nedůvěrou právě ze strany klientů. Určitý podíl na tomto stavu mají i samotné banky, protože neprovádí žádnou propagaci a neinformují dostatečně klienty o jednotlivých výhodách nabízených produktů, které SEPA přináší. Pro banky je zavedení SEPA především také velmi nákladné, i když z pohledu dlouhodobého hlediska se investice vrátí. Většina bank není na přechod na systém SEPA ještě připravena a podstatné změny se projeví až se zavedením Eura.

ZÁVĚR

Bankovníctví je oblastí se stále se vyvíjejícími novými produkty pro své klienty. Díky silným konkurenčním tlakům se musí každý hráč na bankovním trhu ohlížet po nových možnostech a příležitostech, jak uspět a být lepší než ostatní. Moderní technologie jsou velmi účinnou „zbraní“, jak urychlit bankovní procesy a docílit finančních úspor. Využitím nových telekomunikačních technologií, jako internetu či mobilních operátorů, se rozrůstá množství produktů, čímž se bankovní (i nebankovní) instituce snaží získat co největší počet klientů. Otázkou však i nadále zůstává, zda růstový potenciál elektronizace bankovních služeb nebude mít dopad na kvalitu těchto služeb a hlavně na zabezpečení svěřených peněžních prostředků od klientů a informací o nich.

Od doby vzniku České republiky je jako zúčtovací centrum užíván platební systém CERTIS, který vede Česká národní banka. Slouží jako prostředek mezibankovního platebního styku a zúčtování probíhá v českých korunách. Systém prošel od svého založení dlouhodobým vývojem a dnes si trůfám říci, že se jedná o systém, který může snadno konkurovat ostatním evropským platebním systémům. Avšak budoucnost systému je nejistá, a to z důvodu probíhající harmonizace platebních systémů v rámci Evropské měnové unie. I když Česká republika ještě nepřijala Euro, tak vstupem do Evropské unie se Česká národní banka stala součástí Evropského systému centrálních bank, takže některé harmonizační procesy již proběhly, zejména v legislativní úpravě. Novým zákonem o platebním styku z roku 2002 bylo bankám umožněno, aby prováděly platební styk přes jiný systém, než přes clearingové centrum České národní banky. Zatím, ale žádná banka tuto možnost nevyužila. Tato problematika se nejspíš bude řešit, až nastane čas, kdy ČR přijme Euro. Tím se automaticky připojí k platebnímu systému TARGET2, a bude pak otázkou, zda plně nahradí CERTIS nebo budou oba systémy fungovat paralelně. Podle prognóz ale přijmutí Eura v blízké době nehrozí, vzhledem k situaci, v jaké se Evropská měnová unie právě nachází.

Velkým krokem k posílení evropské integrace je projekt SEPA, který zahájil v roce 2002 bankovní sektor. Vizí tohoto projektu je vytvořit jednotný trh pro platbu v eurech, který zákazníkům umožní provádět bezhotovostní platby kdekoli v eurozóně. K tomu jim bude stačit pouze jeden účet a jeden soubor platebních nástrojů. Dalším cílem je také odstranit rozdíly mezi přeshraničními a vnitrostátními platbami a nadále užívat pouze termín tuzemské platby.

Projekt řídí Evropská rada pro platební styk a jeho harmonogram byl rozdělen do 3 fází. Poslední fáze měla být dokončena v roce 2010. Tato fáze byla nazvána jako migrační, tzn., že veškeré staré platební nástroje měly přejít na nástroje SEPA. Ale předpoklad úspěšnosti implementace jednotlivých nástrojů se se skutečností příliš neslučuje. Prvním produktem uvedeným na trh byly SEPA bezhotovostní úhrady. V současné době tvoří asi 23 % z celkového objemu úhrad v eurozóně. I v České republice některé banky SEPA úhrady nabízejí, např. Komerční banka, Československá obchodní banka aj. Druhým spuštěným nástrojem bylo SEPA inkaso na konci roku 2009. Ten ve své implementaci nezaznamenal takový „úspěch“ jako úhrady, na konci roku 2011 se na celkovém objemu inkas podílel cca 0,5 %. Dalším nástrojem jsou SEPA platební karty. Platební karty, které budou vydané v zemích, kde je projekt SEPA implementovaný, musí splňovat náležitosti, které zajišťují vyšší bezpečnost transakcí. Takže např. vedle identifikačního PIN kódu, musí každá karta být opatřena EMV čipem. Míra implementace EMV standardu dosáhla na konci roku 2011 jak v oblasti EU 27, tak v eurozóně téměř 90 %. Posledním nástrojem je Jednotná oblast pro hotovostní služby v eurech, která je zatím jen v počátcích.

Myslím si, že projekt SEPA se potýká s problémy zavádění proto, že nedostatečně informuje o výhodách, potýká se s nesouhlasy jednotlivých bank, pro které by tato investice znamenala značné náklady, zatímco přínosy jsou pro banky nedostatečné. Zavedení SEPA se také nebude zlepšovat, protože prozatím je na volbě banky, zda tento systém zvolí. Dokud nebude využití SEPA povinné a nebude stanoven pevný termín dokončení projektu, pak se nevytvoří dostatečná poptávka ze strany klientů a banky nebudou mít dostatečnou motivaci zavádět produkty SEPA. Tento scénář by pak mohl vést k neúspěchu celého projektu. Svůj vliv na vytvoření Jednotné oblasti pro platby v eurech má i situace v Evropské měnové unii a směr, jakým se bude dále ubírat finanční krize.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] ABO - denní průměr počtu položek. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/sluzby_pro_klienty/abo_2005_c.gif
- [2] ABO – systém interního účetnictví a platebního styku ČNB. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/sluzby_pro_klienty/abo.html
- [3] About CLS. CLS [online]. - [cit. 2012-04-09]. Dostupné z: <http://www.cls-group.com/About/Pages/default.aspx>
- [4] Aktuálně z EU a zahraničí: Diskuse o kartě pro SEPA. Cardmag [online]. 2005, no. 2 [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: http://cardmag.cardzone.cz/archiv/cm2_2005.pdf
- [5] Časový harmonogram systému CERTIS. Česká národní banka [online]. 2012 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/pravidla_CERTIS_20120201_priloha_03.pdf
- [6] Česká republika. Zákon o bankách. In: Sbírka zákonů. 1992. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/legislativa/zakony/download/zakon_o_bankach.pdf
- [7] Česká republika. Zákon o platebním styku. In: Sbírka zákonů. 2009. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/UZ_-_Zakon_o_platebnim_styku.pdf
- [8] Dotvoření jednotné oblasti pro platby v eurech (SEPA): plán na období 2009–2012. KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ. Česká bankovní asociace [online]. Brusel, 2009 [cit. 2012-02-04]. Dostupné z: http://www.czech-ba.cz/data/articles/down_7285.pdf
- [9] DVOŘÁK, Petr. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3. přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2005, 681 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1515-X.
- [10] Forerunner: TARGET. European Central Bank [online]. - [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/paym/t2/before/html/index.en.html>
- [11] Harmonizační novela zákona o bankách. Česká národní banka [online]. 2002 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2002/cl_02_020418.html

- [12] HEFFERNAN, Shelagh A. Modern banking. Hoboken, NJ: John Wiley, c2005, 716 s. ISBN 04-700-9500-8. Dostupné z: <http://books.google.cz/books?id=s6JliwPbk0QC&printsec=frontcover&dq=Modern+banking+Shelagh+Heffernan&hl=cs&sa=X&ei=eZ6FT57CLZHHtAbHvMzTBg&ved=0CDQQ6AEwAA#v=onepage&q=Modern%20banking%20%2F%20Shelagh%20Heffernan&f=false>
- [13] Jednotná oblast pro platby v Eurech (SEPA): Integrovaný trh služeb platebního styku pro klientské platby. In: - [online]. 2006 [cit. 2012-02-01]. ISBN 978-92-899-0100-0. Dostupné z: http://www.ecb.int/pub/pdf/other/sepa_brochure_2006cs.pdf
- [14] KADORÍK, Martin. Vznik, podstata a význam SEPA [online]. Praha, 2010 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: www.czech-ba.cz/data/articles/down_17234.ppt
- [15] Kódy bank v ČR a SWIFT (BIC): Abecední seznam kódů bank a SWIFT (BIC) v České republice. Bankovní kódy [online]. - [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: <http://www.bankovnikody.info/clanky/kody-bank-v-cr/>
- [16] MÁČE, Miroslav. Platební styk: klasický a elektronický. 1. vyd. Praha: Grada, 2006, 220 s. ISBN 80-247-1725-5.
- [17] MEJSTRÍK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ. Basic principles of banking. 1. vyd. V Praze: Karolinum, 2008, 627 s. ISBN 978-802-4615-004.
- [18] Napojení bank v ČR na evropské systémy platebního styku. KATALOG-UCETNICH.CZ. První online katalog účetních v České republice [online]. 2009-2010 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.katalog-ucetnich.cz/zajimavost/napojeni-bank-v-cr-na-evropske-systemy-platebniho-styku/>
- [19] Overview. European Central Bank [online]. - [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/paym/t2/before/view/html/index.en.html>
- [20] Parametry datových souborů a jejich typy. Česká národní banka [online]. 2011 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/pravidla_CERTIS_20120201_priloha_02.pdf

- [21] Participating countries: Participating countries. European central bank [online]. - [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/paym/t2/about/countries/html/index.en.html>
- [22] Payment processing. European central bank [online]. - [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/paym/t2/before/op/html/index.en.html>
- [23] Platební styk. Finance [online]. 2008 [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: http://finance.topsid.com/index.php?war=platebni_karty&unit=platebni_styk
- [24] POLOUČEK, Stanislav. Bankovníctví. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2006, 716 s. ISBN 80-717-9462-7.
- [25] Popis systému CERTIS: Mezibankovní zúčtování v ČR. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [26] Popis systému CERTIS: Opatření v oblasti kontroly úvěrového a likviditního rizika. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [27] Popis systému CERTIS: Podmínky pro provádění transakcí. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [28] Popis systému CERTIS: Stanovení poplatků. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [29] Popis systému CERTIS: Typy transakcí. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [30] Popis systému CERTIS: Účast v systému. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [31] Popis systému CERTIS: Zajištění kontinuity zpracování při krizových situacích. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06
- [32] Popis systému CERTIS: Základní principy systému CERTIS. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_popis.html#bod06

- [33] Pravidla platebního systému CERTIS: Vznik a zánik účasti v systému CERTIS. Česká národní banka [online]. 2012 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/pravidla_CERTIS_20120201.pdf
- [34] Právní rámec pro SEPA před schválením: Očekávaná změna struktury plateb po vzniku SEPA. Bankovníctví [online]. 2007 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://img.ihned.cz/attachment.php/100/13405100/i7cA6jRpnJ5vsbzSMVLhtmOQWgd uFGr2/BA0607s20a.jpg>
- [35] Průběh mezibankovního převodu peněžních prostředků (úhrady) v českých korunách (CZK). Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-04-01]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/mezibank_prevody_schema.html
- [36] Rozhodnutí Evropské centrální banky o transevropském expresním automatizovaném systému zúčtování plateb v reálném čase (TARGET2). In: Úřední věstník EU. 2007, 237/1. Dostupné z: http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/l_23720070908cs00010070.pdf
- [37] SEPA Cash: SEPA for Cash. European Payments Council [online]. - [cit. 2012-02-12]. Dostupné z: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=cash_is_expensive
- [38] SEPA Cards: EPC Deliverables in the Area of Cards. European Payments Council [online]. - [cit. 2012-0-05]. Dostupné z: http://www.europeanpaymentscouncil.eu/content.cfm?page=sepa_vision_for_cards
- [39] SEPA informace pro veřejný sektor. Česká bankovní asociace [online]. 2009 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://www.czech-ba.cz/data/articles/down_12732.pdf
- [40] SEPA: Indicators. European central bank [online]. - [cit. 2012-02-7]. Dostupné z: <http://www.ecb.int/paym/sepa/about/indicators/html/index.en.html>
- [41] SEPA zjednoduší a zlevní platební styk v EU. RUMML, Michal. Finance.cz [online]. 2006 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/83390-sepa-zjednodusi-a-zlevni-platebni-styk-v-eu/>
- [42] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 284, 23. 11. 1995, s. 31

- [43] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), Úř. věst. L 201, 31. 7. 2002, s. 37.
- [44] Statistické údaje. Česká národní banka [online]. - [cit. 2012-04-03]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/certis_stat.html
- [45] SWIFT history. SWIFT: About SWIFT [online]. - [cit. 2012-02-14]. Dostupné z: http://www.swift.com/about_swift/company_information/swift_history.page?lang=en
- [46] SWIFT. Schlossberger [online]. - [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: <http://schlossberger.sweb.cz/Podklady%20k%20prednaskam/10a%20SWIFT.pdf>
- [47] Systém zabezpečení dat: Bezpečnostní politika. Česká národní banka [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/platebni_styk/certis/download/pravidla_CERTIS_20120201_priloha_05.pdf
- [48] ULREICHOVÁ, Lucie. METODICKÉ ZMĚNY MEZIBANKOVNÍHO. Brno, 2009. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/99003/esf_m/. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. Vedoucí práce Dalibor Pánek.
- [49] Vision: Main objectives of TARGET. European Central Bank [online]. - [cit. 2012-02-17]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/paym/t2/about/vision/html/index.en.html>
- [50] Výroční zpráva 2006. Česká národní banka [online]. 2007 [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/o_cnb/hospodareni/vyrocn_i_zpravy/download/vyrocn_i_zprava_2006.pdf
- [51] ZAHRADNÍK, Petr a Jan JEDLIČKA. Prostor jednotných plateb EU. Měsíčník EU aktualit [online]. 2006, - [cit. 2012-01-28]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/2/847-prostor_jednotnych_plateb_v_eu.pdf
- [52] Zavedení SEPA v ČR: Rámcový implementační program. Česká bankovní asociace [online]. 2010 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://www.czech-ba.cz/data/articles/down_13539.pdf
- [53] Zelená kniha - Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet. Ministerstvo financí České republiky [online]. 2012 [cit. 2012-03-06].

Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Zelena_kniha_anglicky_01-2012_LexUriServ.pdf

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Úroveň 1 Rada guvernérů	Úroveň 2 centrální banky Eurosystému	Úroveň 3 centrální banky poskytující SSP (Deutsche Bundesbank, Banque de France, Banca d'Italia)
Obecná ustanovení		
Nejvyšší pravomoc v tuzemských a přeshraničních otázkách TARGET 2 a zabezpečuje veřejnou funkci.	Subsidiární pravomoc v otázkách, které úroveň 1 ponechala na uvážení úrovni 2.	Přijímá rozhodnutí o denním chodu jednotné sdílené platformy.
Politika v oblasti nákladů a cen		
Rozhodování o společné metodice v oblasti nákladů. Rozhodování o jednotné cenové struktuře.	Rozhodování o cenách doplňkových služeb nebo modulů.	- neuplatňuje se
Úroveň služeb		
Rozhodování o základních službách.	Rozhodování o doplňkových službách nebo modulech.	Poskytování informací podle potřeb úrovně 1 nebo 2.
Řízení rizik		
Rozhodování o obecném rámci řízení rizik a akceptaci zbytkových rizik.	Vlastní výkon řízení rizik. Analýza rizik a navazující opatření.	Poskytování informací nezbytných pro analýzu rizik podle požadavků úrovně 1 nebo 2.
Řízení a financování		
Vymezení pravidel vlastnictví, rozhodování a financování SSP. Vytvoření právního rámce ESCB pro TARGET2 a zajištění jeho náležitého provádění.	Vypracování pravidel řízení a financování, o nichž rozhodla úroveň 1. Sestavení rozpočtu, jeho schválení a provádění. Vlastnictví nebo kontrola aplikace. Výběr peněžních prostředků a úhrada služeb.	Poskytování údajů úrovni 2 o nákladech na poskytování služeb.
Vývoj		
Konzultace s úrovní 2 ohledně umístění SSP. Schvalování celkového plánu projektu.	Rozhodování o prvotní podobě a vývoji SSP. Rozhodování o tom, zda SSP zřídit jako zcela novou	Návrh prvotní podoby SSP. Návrh řešení otázky, zda SSP zřídit jako zcela novou platformu, nebo ji zřídit na

	<p>platformu, nebo ji zřídit na základech stávající platformy.</p> <p>Rozhodování o výběru provozovatele SSP.</p> <p>Stanovení úrovně služeb v rámci SSP po dohodě s úrovní 3.</p> <p>Rozhodování o umístění SSP po konzultaci s úrovní 1.</p> <p>Schvalování metodiky pro proces specifikace a výstupů úrovně 3. které se považují za vhodné pro účely specifikace produktu a jeho pozdějšího testování a schválení (zejména obecné a podrobné uživatelské specifikace).</p> <p>Stanovení plánu projektu podle jednotlivých etap.</p> <p>Zhodnocení a přijetí výstupů.</p> <p>Vytvoření testovacích scénářů.</p> <p>Koordinace testů (v úzké spolupráci s úrovní 3) prováděných centrálními bankami a uživateli</p>	<p>základě stávající platformy.</p> <p>Návrh umístění SSP.</p> <p>Příprava obecných a podobných funkčních specifikací (interní podrobné funkční specifikace a uživatelské podrobné funkční specifikace).</p> <p>Příprava podrobných technických specifikací.</p> <p>Poskytování (úvodních a průběžných) informací pro plánování a kontrolu projektu podle jednotlivých etap.</p> <p>Technická a provozní podpora testování (testování SSP, informace k testovacím scénářům, které souvisí s SSP, podpora centrálních bank Eurosystemu při testování SSP)</p>
Provádění a přechod		
Rozhodování o strategii pro přechod.	Příprava a koordinace přechodu na SSP v úzké spolupráci s úrovní 3.	Poskytování informací k otázkám týkajícím se přechodu podle požadavků úrovně 2. Provádění činností souvisejících s přechodem na SSP; dodatečná podpora pro přístupující národní centrální banky.
Provoz		
Řízení závažných krizových situací.	Řízení s ohledem na povinnosti vlastníka systému. Udržování kontaktů s uživateli na evropské úrovni (s přihlédnutím k výlučné odpovědnosti	Řízení systému na základě dohody.

	<p>centrálních bank Eurosystemu za obchodní vztahy s jejich klienty) a monitorování denní uživatelské činnosti z obchodního hlediska (úkol centrální banky Eurosystemu). Sledování obchodního vývoje. Rozpočet, financování, fakturování (úkol centrální banky Eurosystemu) a ostatní administrativní úkoly.</p>	
--	--	--

Zdroj: [36]

Příloha 2

Kód banky	Název banky	SWIFT (BIC) kód	WEB
0100	KB – Komerční banka, a. s.	KOMBCZPP	www.kb.cz
0300	ČSOB – Československá obchodní banka, a. s.	CEKOCZPP	www.csob.cz
0600	GE Money Bank, a. s.	AGBACZPP	www.gemoney.cz
0710	Česká národní banka	CNBACZPP	www.cnb.cz
0730	Česká národní banka – zúčtovací centrum	nemá kód	www.cnb.cz
0800	Česká spořitelna, a. s.	GIBACZPX	www.csas.cz
2010	Fio, družstevní záložna	nemá kód	www.fio.cz
2020	Bank of Tokyo-Mitsubishi UFJ (Holland) N.V. Prague Branch	BOTKCZPP	www.bk.mufg.jp/english/
2030	AKCENTA, spořitelní a úvěrní družstvo	nemá kód	www.finance.akcenta.eu
2040	UNIBON – spořitelní a úvěrní družstvo	nemá kód	www.unibonsud.cz
2050	WPB Capital, spořitelní družstvo	nemá kód	www.wpb.cz
2060	Citfin, spořitelní družstvo	CITFCZPP	www.pcu.cz
2070	Moravský peněžní ústav – spořitelní družstvo	MPUBCZPP	www.mpu.cz
2100	Hypoteční banka, a. s.	nemá kód	www.cmhb.cz
2200	Peněžní dům, spořitelní družstvo	nemá kód	www.peneznidum.cz
2210	Evropsko-ruská banka, a. s.	FICHCZPP	www.erbank.eu/cz
2220	Artesa, spořitelní družstvo	nemá kód	www.artesa.cz
2230	AXA Bank Europe, organizační složka	nemá kód	www.axa.cz
2240	Poštovní banka, a. s., pobočka ČR	POBNCZPP	www.pabk.sk
2250	Záložna CREDITAS, spořitelní družstvo	nemá kód	www.creditas.cz
2310	ZUNO BANK AG	ZUNOCZPP	www.zuno.cz
2600	Citibank Europe plc, organizační složka	CITICZPX	www.citibank.cz
2700	UniCredit Bank Czech Republic, a. s.	BACXCZPP	www.unicreditbank.cz
3030	Air bank, a. s.	AIRACZP1	www.airbank.cz
3500	ING Bank N. V.	INGBCZPP	www.ing.cz
4000	LBBW Bank CZ a. s.	SOLACZPP	www.lbbw.cz
4300	Českomoravská záruční a	CMZRCZP1	www.cmzrb.cz

	rozvojová banka, a. s.		
5000	CALYON S.A., organizační složka	CRLYCZPP	www.calyon.cz
5400	The Royal Bank of Scotland N. V.	ABNACZPP	www.rbs.com
5500	RAiffeisenbank, a. s.	RZBCCZPP	www.rb.cz
5800	J&T Banka, a. s.	JTBPCZPP	www.jtbank.cz
6000	PPF banka, a. s.	PMBPCZPP	www.ppf.cz
6100	Equa bank, a. s.	EQBKCZPP	www.equabank.cz
6200	COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	COBACZPX	www.commerzbank.cz
6210	MBANK – BRE Bank S. A., organizační složka podniku	BREXCZPP	www.mbank.cz
6300	Fortis Bank SA/NV, pobočka ČR	GEBACZPP	www.fortisbusiness.com
6700	Všeobecná úvěrová banka, a. s., pobočka Praha	SUBACZPP	www.vub.cz
6800	Volksbank CZ, a. s.	VBOECZ2X	www.volksbank.cz
7910	Deutsche Bank A.G. Filiale Prag	DEUTCZPX	www.db.com/czechrepublic
7940	Waldviertler Sparkasse von 1842 AG	SPWTCZ21	www.wspk.cz
7950	Raiffeisen stavební spořitelna, a. s.	nemá kód	www.rsts.cz
7960	Českomoravská stavební spořitelna, a. s.	nemá kód	www.cmss.cz
7970	Wüstenrot-stavební spořitelna, a. s.	nemá kód	www.wuestenrot.cz
7980	Wüstenrot hypoteční bank, a. s.	nemá kód	www.wuestenrot.cz
7990	Modrá pyramida stavební spořitelna, a. s.	nemá kód	www.modrapyramida.cz
8030	Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod	nemá kód	www.rb-stiftland.cz
8040	Oberbank AG pobočka ČR	OBKLCZ2X	www.oberbank.cz
8060	Stavební spořitelna České spořitelny, a. s.	nemá kód	www.burinka.cz
8090	Česká exportní bank, a. s.	CZEECZPP	www.ceb.cz
8150	HSBC Bank plc – pobočka Praha	MIDLCZPP	www.hsbc.cz
8200	PRIVAT BANK AG der Raiffeisenlandesbank Oberösterreich v ČR	nemá kód	www.privatbank.at
9870	MasterCard Europe sprl. – platební karty	nemá kód	www.mastercard.com

9890	Vybrané operace KB	nemá kód	www.kb.cz
9910	Centrální depozitář cenných papírů, a. s.	nemá kód	www.centralnidepozitar.cz
9960	ČNB – Krátkodobé dluhopisy	nemá kód	www.cnb.cz
9980	ČSOB – Československá obchodní banka, a. s. – platební karty	nemá kód	www.csob.cz

Zdroj: [15]